

LETTEREN EN TAAL.

VRAGENBUS.

Alle jaren in Augustus leest men in de bladen over den *Hartjesdag* te Amsterdam. Weet u ook te zeggen wat dat toch eigenlijk is, daar u vaak over oud-Amsterdam spreekt of schrijft?

R.

B.

Antw. Dat is wel meer gevraagd en 't antwoord mag wel vóór alles luiden: 't is een dag, waarop men zich bijna schaamt Amsterdammer te zijn.

Elken derden Maandag in Augustus breekt dit onuitgeschreven feest aan, dat alleen in de mindere buurten „gevierd" wordt. Tegen den middag vertoonen zich groepjes kakelbont opgeschikte kinderen, die achter elkaar voort-sjokken, een liedje uitschreeuwend, dat letterlijk luidt:

Hartjes jage
Deur de stal en deur de wage,
Annebakkerij
Steek 'em in je zij
Steek 'em in je broek
Datte me de koekoek hale moet.

Deze bare onzin wordt onophoudelijk opgedreund, gelijk het even onzinnige „Adam die had zeven zonen" bij de bekende springprocessie te Echternach. Later op den dag verschijnen opgeschoten jongens en meiden, verkleed, soms de mannen als vrouwen en deze als mannen, en zwieren, dollen en gemeene pret makende, langs de straat. 's Avonds komen er nog allerlei wijven en kerels en gemeene vrouwspersonen bij, soms in open rijtuigen rondrijdende. Alles schreeuwt en tiert, bulkt en loeit, velen zijn beschonken en in sommige buurten duurt de herrie tot laat in den avond. Een niet ongevaarlijk vermaak is daarbij het afsteken van of werpen met allerlei klein vuurwerk. Vroeger was vooral de Haarlemmerdijk, een straat in Amsterdam, het geliefd oord der feestgangers en stonden daar ook eenige kramen. Nu niet meer.

Vanwaar nu heel dat walgelijk schouwspel, die brood-dronkenheid, dat getier en die walgelijke kluchten? Op deze vraag krijgt ge tot eenig antwoord: „'t Is Hartjesdag." Waartoe verkleeden en bedrinken zich die kerels en wijven? Ze gaan „hartjes jagen." Wat dat zeggen wil kan men elken Augustus in de bladen lezen, of zelf gaan zien. Toch moet zulk een dag een of anderen oorsprong hebben; deze nu wordt gezocht in het volgende.

Gravin Jakoba van Beieren, die over Holland regeerde omstreeks 1420, telde vele aanhangers onder de edelen die de zoogenaamde Hoeksche partij vormden en ook in de streek rondom Haarlem vrij talrijk waren. Men denke slechts aan het geslacht van Brederode, dat daar uitgestrekte bezittingen had. Door haar nu werd, om het volk in die streken en in het aangrenzende Amstelland, waarin Amsterdam ligt, genoeg te doen, aan allen vrijheid gegeven om op den bekenden Augustusdag vrijelijk te jagen op herten en ander wild in het bosch bij Haarlem, thans den Hout en verder. Men mocht daarbij echter als wapenen alleen stokken en knuppels gebruiken. Velen uit Amsterdam en Haarlem maakten zich deze gelegenheid ten nutte, en al kwam natuurlijk niet elk met een hert thuis, toch werd de dag een feestdag, waarvan de Hartjesdag nog het jammerlijk overblijfsel is.

Vraagt de lezer nu wat hiervan waar is, dan moet ik helaas antwoorden: waarschijnlijk heel weinig.

Voorreest toch is nergens het bestaan van eenig stuk bekend, waaruit blijkt dat Jakoba dit verlof heeft gegeven. En onze voorouders waren toch hoogst zorgvuldig in het bewaren van dergelijke bewijsstukken. Ten tweede liep

destijds de weg van Amsterdam naar Haarlem nog over den Spaarndammerdijk, zoodat een voetganger een uur of vijf werk had om van Amsterdam naar den Hout te wandelen. 't Is moeilijk aan te nemen, dat de Amsterdammers zich een uur of tien reizens zullen getroost hebben voor de zeer twijfelachtige kans om daar ginds eenig wild te bemachtigen. Te meer daar de verhouding tusschen de burgers der verschillende steden soms alles behalve vriendschappelijk, en het gevaar voor ongewenschte ontmoetingen lang niet denkbeeldig was. Doch wat m. i. het meest zegt is, dat, ware de uitlegging juist, de Hartjesdag wel allereerst in Haarlem zou gevierd worden. En daar is hij geheel onbekend.

Tot nog toe is de oorsprong van dezen dag niet op afdoende wijze aangetoond. Men zal m. i. dien hebben te zoeken in zeker verband met de befaamde Haarlemsche kermis, die mede omstreeks half Augustus valt en nog jaarlijks, helaas, honderden Amsterdammers trekt. De Hartjesdag kan een staartje van dat feest zijn. Daarop wijzen ook de kramen en het loopen naar den Haarlemmerdijk. Doch ook zoo blijft nog veel onopgelost. Hoe eer echter de Hartjesdag verdwijnt, hoe beter.

M. v. L. te H. — We doen gaarne voor de lezers wat we kunnen; dat het u dienen kan doet ons genoegen.

Onze lezer D. M. K. Ez. te L. vraagt: Wilt u zoo goed wezen mij de volgende vragen te beantwoorden:

1. Hoe worden de geestelijken genoemd, die ten tijde van oorlog de gewonden bezoeken?
2. Wat beteekent: Iemand met Argusblikken aanzien?
3. Wat beteekent: Het vonnis gaat over in kracht van gewijsde?
4. Wat is Apostolische liefde?

Antw. 1. Daar wij Protestanten geen geestelijken hebben, zoo kan dit alleen zien op Roomschen en Grieken. Zij nu spreken in dit geval, zoover ik weet, van pastoor, priester, aalmoezenier en pope. De leeraars, die met het leger uit-trekken, noemen wij veldpredikers.

Antw. 2. Deze uitdrukking stamt uit de fabelleer: Juno, de vrouw van den god Jupiter, had een bewaker, Argus genaamd, aangesteld, om te passen op zekere juf-frouw Io, die door haar in een koe was veranderd. Deze Argus had — er waren toen nog geen brillen — honderd oogen, waarvan vijftig dienst deden, terwijl de andere vijftig hun nachtrust kregen. De god Mercurius doodde echter den oppasser, en nu versierde Juno haar vogel, den pauw, met de honderd oogen van Argus, die het beest nog in zijn staart draagt, gelijk voor elk te zien is. De uitdrukking wil dus zeggen: zeer scherp toezien.

Antw. 3. Liever: „krijgt kracht" enz. „Wijzen" was vroeger ook *vaststellen*, *bepalen*, zoodat iets gebeuren moest. Er wordt dus bedoeld, dat het vonnis van kracht wordt, ten uitvoer kan gelegd worden.

Antw. 4. Dit doelt op liefde, die niet zichzelf of aardsch voordeel bedoelt, maar alleen het belang van hem (of haar) dien zij geldt.

A. J. H.

VARIA.

Gelijk.

Gods wegen zijn Hebreuwsch, gelijk Zijn heilige blaàn: Alleen van achtren af gelezen te verstaan.

A. J. H.

VERGULDSEL EN GOUD.

Naar SILAS K. HOCKING.

4.)

Op zijn Zondagavonden vernam hij het een en ander betreffende mijnheer Van Dijle, den vreemdeling, doch volstrekt niets, dat hem achterdochtig kon maken. Het geheele dorp scheen goede gedachten van hem te hebben en goed van hem te willen spreken. Hij was vriendelijk en gezellig, maakte een praatje met iedereen, als hij wandelen ging, en de kinderen, die hij ontmoette, schenen bijzonder van hem te houden. Hij hoorde in Amsterdam thuis, dat wist men thans, maar wat hij daar deed, en hoe hij daar leefde, daarvan maakte hij niet veel ophef, ofschoon hij openhartig genoeg was, als iemand hem vroeg. Hij was ongehuwd; hij had het altijd veel te druk gehad om aan trouwen te denken. Hij was directeur van verschillende maatschappijen, en voorzitter van een maatschappij, die zeer goede dividenden gaf. Maar bij deze mededeelingen gaf hij tegelijkertijd aan boer Hofland en baas Dijkstra den ernstigen raad, om toch nooit hun geld te steken in dergelijke speculatieve ondernemingen. „Hou je geld onder je eigen oogen,” zei hij, „dan weet je waar het blijft.”

Nora's vader had meer omgang met hem dan eenig ander dorpeling. Er scheen een geheime aantrekkingskracht te bestaan tusschen den eenigszins lompen boer-veearts, en den fijnen heer uit de hoofdstad. Dikwijls reden ze samen uit, als Dijkstra bij een zieke koe of een verkouden paard was geroepen, en als ze dan met fermem eelust terugkeerden, bleef mijnheer maar bij de Dijkstra's eten voor de gezelligheid.

Soms zaten de twee bij pijp of sigaar over zaken te spreken, niet zaken zooals Dijkstra dat tot dusver verstaan had, en zooals hij ze als veehandelaar en kruidenier dreef, maar Zaken met een hoofdletter, zaken, waar de Beurs aan te pas kwam, en waar groote winsten mee behaald werden. Dan zat Dijkstra met open mond te luisteren, en als er gesproken werd van vijftig en zestig en zelfs honderd procent, dan begonnen de vingers hem te jeuken. Daar zou hij zijn kapitaal ook in willen steken. Maar onveranderlijk eindigde mijnheer Van Dijle met de woorden: „Neen, baas Dijkstra, neem van mij raad aan, en steek uw geld niet in speculatieve ondernemingen.” Dat hij juist daardoor de speculatiezucht bij den dorpszakenman aanwakkerde, scheen hij niet te bedenken. Of wist hij wèl, wat hij deed?

Soms ook bracht Van Dijle het gesprek op de levenswijze van de gegoede burgers te Amsterdam. Dat geschiedde in de huiskamer, want hij werd langzamerhand een steeds trouwer bezoeker bij de Dijkstra's, en werd als een huisvriend ontvangen. Nora hoorde van het Amsterdamsche meer dan goed was voor haar tevredenheid. Ze betrapte zichzelf gedurig, dat ze vergelijkingen maakte tusschen het eenvoudige, eentonige, altijd gelijke dorpsleven, waarin nooit eens wat voorviel, en het drukke, gezellige leven der groote hoofdstad, waar men bijna niet wist aan welk genoeg men het eerst zijn tijd zou besteden. Overvloed van geld te bezitten, in een groot huis te wonen, dienstboden te hebben voor het werk, en al de mooie plaatsen te bezoeken, waarvan ze in boeken en kranten gelezen had, — 't was toch heel wat anders dan wat Zandum haar geven kon.

Met het korten der dagen viel weer een schaduw op het hart van Willem van Steenenbrink. Nora werd anders, langzaam, bijna onmerkbaar. Hij zou niet kunnen zeggen, waarin ze anders werd. Ze wandelden samen nog elken Zondagavond, spraken nog over zijn studie, zijn plannen en vooruitzichten, kusten elkaar nog bij 't afscheid;

verschil was er dus niet, naar het scheen, en toch was er een onderscheid, maar zóó weinig verschilde de eene week bij de andere, dat Willem het niet onder woorden had kunnen brengen, al had hij 't getracht.

Hij gevoelde 't echter, en week bij week hoopte hij, dat de schaduw verdwijnen zou. Maar ze werd donkerder. De wandelingen werden ingekort; het gesprek kwijnde, wyl Nora onopmerkzaam was uit gebrek aan belangstelling. Soms klaagde ze over vermoeidheid en wilde maar gauw naar huis terug. Binnen noodigde ze hem dan nooit meer; haar vader hield immers niet veel van hem, zoo verontschuldigde ze zich. En dan ging Willem terug naar zijn eenzaam kamertje, en vroeg zich af, of zijn Nora ziek ging worden, of dat hem iets ernstigers dreigde. Hij had haar zoo lief; hij had haar niet kunnen missen. Alles zou hij willen verdragen, als hij haar maar behouden mocht.

Maar was ze zijn afgod dan geworden? Willem vroeg het zich af in een ernstig oogenblik. Mocht hij haar zóó liefhebben, zóó, dat hij ten slotte zijn God verliet om Nora toe te behooren? Was het niet zóó ver gekomen, dat haar beeld zich plaatste tusschen God en zijn ziel? En als zij hem dan ontnomen zou worden, als ze hem ontrouw werd, was dat niet beter voor het leven zijner ziel? Zij vreesde toch immers God niet; en was dan een scheiding niet beter?

Ja, zoo redeneerde de arme jongen, maar een hart wordt niet door redeneering tot rust gebracht. Als hij haar weer zag, dan strekte al de begeerte zijner ziel zich weer uit naar haar, en wandelde ze aan zijn zijde, dan trachtte hij zich voor te stellen, dat alles nog goed was, dat Nora hem liefhad gelijk hij haar. Maar dan wilde zij weer haastig naar huis, en dan zag hij soms de schaduw van Van Dijle op het gordijn in de huiskamer bij de Dijkstra's, terwijl hij op straat kon blijven. Dan was zijn afscheid niet hartelijk, dan liep hij verbitterd naar zijn kamer, vol haat tegen den indringer, vol toorn tegen Nora, ontevreden jegens God en menschen. En ja, in lange worsteling veranderde de toorn en de haat dan wel in droefheid en neerslachtigheid, en riep hij wel tot God om verlossing uit de macht der jaloerschheid, maar met het droeve vooruitzicht, dat al de vreugde, die hij zich voorgesteld had van het leven aan Nora's zijde, voor hem niet komen zou. Het onweer dreef niet over, het bleef dreigen, en op een Zondagavond in 't begin van October barste het los, terwijl ze wandelden op den straatweg tusschen Zandum en Voordam.

(Wordt vervolgd.)

V A R I A .

Vaders vermaning.

Drie varkens gingen bij de straat,
En hielden samen zoete praat.

De een zei: „Heb ik geen schoon gelaat,
Waarop een ieder zou verlieven?”

En de aer: „Merk op mijn fraai gewaad,
Waarop geen smetjen mag beklieven.”

De derde: „Aanzie mijn stand en staat,
Die tuigt van vorstlijke adelbrieven.”

Maar uit zijn hoek kwam grommend Vader Beer:
„Wat kalt ge! Varkens zijt ge als ik, niets meer!”

Zoo gaat het.

De een zei: „het heet Timotheüs;”

„Neen, Timotheüs is 't,” zei d' ander.

Sinds leven **mo** en **the** in oorlog met elkander,

Gelijk vóór jaren Turk en Rus.

En is dat nu onmogelijk te beslechten?

Wel neen, — maar de aardigheid zit velen juist in 't vechten.

A. J. HOOGENBIRK.

G. W. T. te Gr. vraagt, wat de oorzaak van *schrijfkram* is of er een middel ter genezing van dit voor hem als boekhouder bijzonder lastig euvel bestaat, en zoo ja, welk middel dit is.

Hierop diene het volgende: schrijfkram wordt door te aanhoudend ingespannen schrijven veroorzaakt, wanneer dit met een verkeerde houding van de hand bij 't schrijven en het gebruik van te harde pennen en te ruw papier gepaard gaat. De hand wordt daardoor vermoeid en de spieren trekken zich krampachtig samen, waardoor het schrijven bemoeilijkt en eindelijk onmogelijk wordt. Soortgelijke krampen komen ook voor bij pianospelers, telegrafisten, naaisters en schoenmakers. Eén enkel middel ter genezing dezer kwaal bestaat er niet; vooral moet men niet te veel verwachten van het innemen van geneesmiddelen, als niet te gelijkertijd de oorzaken van het euvel weggenomen worden. Het is dus in de eerste plaats noodig, overspanning der hand te vermijden, dus dikwijls te rusten bij 't schrijven, voorts moet er op gelet worden, slechts met slappe pennen en een dikken penhouder te schrijven, en bij het schrijven niet de geheele hand of zelfs den arm, maar slechts de vingers te bewegen. Neemt men deze voorzorgsmaatregelen in acht, dan is van massage, electrisceren en het innemen van Causticum in de 4de decimale verdunning beterschap te verwachten. Bij 't electrisceren raden wij liever den galvanischen (milden, onafgebroken) stroom aan te wenden, daar de faradische stroom dikwijls niet alleen geen beterschap brengt, maar de prikkelbaarheid der zenuwen en spieren nog verhoogt.

L. C. C. te R. — De oorzaken van een *rooden neus* liggen niet altijd in het misbruik van alcohol (hoewel dit de bekendste en meest voorkomende oorzaak is), maar vaak ook in langdurig oponthoud in de open lucht bij ongunstig, guur weer en in het bevroren van den neus. Ook vertraging van den bloedsomloop door een zittende leefwijze, en overlading van het bloed met scherpe stoffen door een verkeerde voeding kan tot de ontwikkeling van dit onaangename en ontsierende euvel lijden. Wij raden u derhalve aan, daar misbruik van sterken drank bij u niet voorkomt, alles te vermijden, wat bloedaandrang naar het hoofd veroorzaakt, vooral verstopping, koude voeten, nauwe kragen, gebukt zitten en het gebruik van koffie. Inwendig is Sulfur jodatum in de 3de decimale verwrijving, uitwendig zijn wasschingen met heet water en Ergotine-zeep aan te bevelen. De door u genoemde spiritueuze oplossing van Natrum muriaticum of keukenzout is minder aanbevelenswaardig, daar alcohol de huid te veel prikkelt.

A. E. te B. — Tegen herhaaldelijk optredende *duizelingen*, die het gevolg kunnen zijn van overlading van het bloed met urinezure zouten, is het gebruik van karnemelk of zure melk aan te bevelen; het is evenwel niet raadzaam dadelijk na het middagen eenige glazen karnemelk te drinken, veeleer is het geraten dezen drank tusschen de maaltijden of 's avonds voor het naar bed gaan te gebruiken. Ontstaan de duizelingen vooral na lichamelijke inspanning, b.v. na gymnastische oefeningen, dan kan de oorzaak in een hartgebrek of in zwakke longen liggen en is het geraten een geneeskundig onderzoek te doen plaats hebben.

D. de Gr. te N. — De bezwaren, waarover u klaagt als drukking in de maagstreek, oprispingen, maagzuur, loom gevoel enz. zijn teekenen van stoornissen der spijsvertering, die in uw geval veroorzaakt worden door te veel eten in verbinding met te weinig lichamelijke beweging. Om alles goed te verteren, wat u opnoemt, zou u nog een tweede maag er bij moeten hebben! Wij raden u derhalve aan, van de spijskaart wat te schrappen en bovendien twee maal per week 's morgens bij 't ontbijt *niets te eten*, maar alleen een kopje slappe thee te drinken. Wij zijn er van overtuigd, dat, als u deze leefwijze eenige weken consequent volgt en bovendien elken dag een uur wandelt of gymnastische oefeningen maakt, al uw bezwaren zullen verdwijnen als sneeuw voor de zon.

LETTEREN EN TAAL.

V R A G E N B U S .

Wat verstaat men eigenlijk in de letterkunde door *Bombast*, en waar komt dat woord vandaan? B. W.

Antw.: Bombast is het overdrevene, hoogdravende en gezwollene in den stijl, alsook het aanwenden van het verhevene waar dit niet te pas komt. Verder is Bombast het gebruik van groote woorden om armoede van denkbeelden door veel geschetter te verbergen.

Gesteld twee broers willen gaan wandelen, maar er is kans op regen. Nu zegt de een tot den ander: „O, mijn broeder! Wil u toch ter deure begeven, en heffen uw oogen hemelwaarts. Zie dan uit, hoe zich het zwerk vertoont, of zich niet misschien de wolken des hemels in zwalpende regenvloeden zullen ontlasten.”

Dit nu is Bombast. Hij had eenvoudig kunnen zeggen: „Och, ga eens even kijken of er ook regen dreigt.”

Een vermakelijk voorbeeld van Bombast (en van *nog iets*, dat de lezer zelf vinde) is het volgende:

In hollen middernacht, bij 't rijzen van de zon,
Toen ik uit overmaat van slaap niet sluim'ren kon,
Hoorde ik het woest geloei der kalmste stilligheden.
Zacht blaakte 't eng'lenlicht der hemelsch donk're maan,
Toen 'k op den langsten dag, langs witbesneeuwde paan
Uit 't ingewand der aard, kwam 't bierhuis ingetreden.

Vanwaar dat woord nu komt? In 't oud Fransch en het latere Latijn is een woord *bombace* of *bombast*, voor *watten*. In Engeland beduidt *bumbast* of *bombast* nog een lappedeken, wol of andere zachte stof tot voering gebruikt; eigenlijk is *bombast* een met watten of dergelijke gevuld en gevuld kussen of deken. In het Engelsch beteekent het ook een gezwollen rede, net als bij ons en in Duitschland. De letterlijke beteekenis ging dus in de zinnebeeldige over.

Het kan echter ook zijn, dat het woord komt van het Latijnsche *bombus*, d. i. *gebrom*, *gegons*, of in verband staat met het Fransche *bombance*, smulpartij, in het Latijn *Pompa*, d. i. *pracht*, al is dit min waarschijnlijk. Ons woord „*Bombarie*” is hoogstwaarschijnlijk ook een vorm van „*Bombast*.”

A. J. H.

V A R I A .

Drie waardigheden.

„Ik,” sprak de haan, „ben koning en profeet,
Ik heersch in 't kippendom; en heel het menschedom weet
Door mij, wanneer de dag straks zal verschijnen.
Wat koningsmantel is gelijk den mijnen,
En wat profeet verheft de stem als ik!”

„Wat hoor ik,” zei de boer, „profeet en koning!
Wees dankbaar, dat 'k een hok je geef ter woning,
En je elken dag het noodig voer beschik, —
Je bent en blijft mijn brave haantje-pik.”

Nog zoo.

Toen Joab niet tot Absalom wou komen,
Heeft Davids zoon een kort besluit genomen:
Hij stak den brand in Joabs gersteveld,
En zie — straks kwam de onwillige aangesneld.

Daar zijn meer vrienden, die zich roepen laten,
En of ge ook wenkt en schreeuwt, het mag niet baten;
Doch sticht maar ergens brand in hun gebied,
'k Wed, dat ge hen onmiddlijk bij u ziet.]

A. J. H.

HET EIFELHUIS.

ie reist, moet zien, willen zien; alleen dan kan hij iets verhalen.

Als de Nederlandsche toerist over de grenzen gaat, gevoelt hij zich al dadelijk in een geheel vreemde omgeving verplaatst. Niet alleen hoort hij een andere taal spreken, ziet hij andere gezichten dan in zijn vaderland, maar het verschil met „thuis” spreekt hem ook toe uit den aanleg der steden en uit den bouw der huizen. En tevergeefs zoekt hij op de dorpen de frissche zindelijke boerenwoningen, uit baksteen opgetrokken, met goed onderhouden tuintjes, nette oogst- en wagenschuren, enz. Hier, — gij zijt in België of in Duitschland, — muren, uit ruwgevormde gehouwen steen, door aschgrauwe kalk- of cementspecie aaneengehecht, en soms door dwars- en kruisbalken, waarom de steen verwerkt is, gestut.

Toch, het is bij onze oostelijke bureu als in het vaderland. Bij ons heeft iedere provincie zijn eigen huisvorm, gelijk zijn eigen menschen. Een Groninger is niet alleen geen Zeeuw, zelfs niet een Fries; en hoeveel verschilt een Drentenaar van een Zuid-Limburger. Ook in Duitschland heeft iedere stam zijn eigenaardigheden; en zoo ziet het er bijvoorbeeld in Westfalen geheel anders uit dan in den Eifel, waar de schrijver dezer schets enkele weken in de gelegenheid was de menschen in hun omgeving, ook in hun huizen gade te slaan. Nu de eigenaardige volksdrachten steeds meer verdwijnen, en slechts een kommervol bestaan in de musea voortslepen, nu plaatselijke zeden en gebruiken, volkseigenaardigheden en sagen steeds meer naar de rommelkamer worden verwezen, en zelfs het dialect wordt belaagd door de schrijftaal, is alleen de woning, die den bewoner teekent, voor den bezoeker een spraakzame getuige uit vroegere tijden. En mogen de moderne gebouwen in de groote steden nu al spreken van den nieuweren tijdgeest, in den bouw der dorpshuizen en boerenwoningen vooral, spreekt zich nog uit een taai vasthouden aan het oude.

Gewoonlijk onderscheidt men vijf grondvormen van het Deutsche „Landhaus”: het Neder-Saksische, het Friesche, het Frankisch-Alemansche, het Beiersche en het Noord-Oost Deutsche huis. Het Frankische huis, dat overal in de Rijn-provincie te vinden is en aan den Boven-Rijn in het Alemansche huis overgaat, is te kennen uit de scheiding tusschen woonhuis, stallen en schuur, welke men in het Neder-Saksische huis vereenigd ziet. Het streng Frankische huis heeft een soort binnenplaats, waarinheen schuur en stal, rechthoekig aan de woning verbonden; een deur is de hoofdingang; zoo ziet men huizen in Rijnland en „im Bergischen Lande.” Iets dergelijks ook in den Eifel, al zijn meestal woonhuis, stal en schuur in ééne lijn gebouwd en dus meer Alemansch, dit laatste ook naar de inwendige verdeling. Het boerenhuis in het Eifelgebirge schijnt een vermenging aan te wijzen van de Frankische en Alemansche vormen, evenals ook de bewoners uit Frankische en Alemansche elementen zijn gevormd.

Bij het binnenkomen van een Eifeldorp bemerken we al dadelijk, dat de bevolking tot de Roomsche kerk behoort; een steenen kruis trekt onze aandacht, meestal plaatselijke industrie, en al naardat het van ouderen of nieuweren datum is, den vooruitgang in beeldhouwkunst gedurende de laatste vijf eeuwen aanwijzende.

Van de hoofdstraat, welke zelden recht is, buigen zich heel wat zijtakken, paadjes en steegjes af; het geheel is een complex van woonhuizen, landbouwschuren, en . . . . mesthoopen, tot vóór de voorgevels. Het eene huis staat met de voorzijde, het andere met den achtergevel naar de straat gekeerd, een derde staat er weer dwars tegen aan, echt Larleveens. (Aarlanderveensch.)

Het Eifelhuis zelf is eenvoudig, maar doelmatig. Meestal is het van steen, zelden van hout gebouwd. Door een smalle deur komt men in een klein portaal, en verder,

dikwijls zonder een tweede deur door te gaan, in de keuken, het hoofdvertrek. Dat dit inderdaad het voornaamste deel van het huis is, zegt nog heden zijn naam „dat Hous,” en het blijkt ook hieruit, dat deze kamer toegang geeft tot de andere vertrekken: de meelkamer met den korenmolen, de „Spentchen” of provisiekamer, de „Werkammer” of weefkamer met weefstoel. Aan de andere zijde van „dat Hous” vindt men den „Stuóf” (woonkamer) en de stallen, en gaat men de trap op naar de slaapvertrekken op den „Speicher” (zolder.) De woonkamer en keuken vormden vroeger, zooals nu nog te zien is, één vertrek. In de keuken staat tegen een der binnenwanden de haard, uit ijzer vervaardigd. Vroeger lag de platte haard in den vloer en wel juist in het midden, de wand tusschen keuken en woonkamer weggedacht. „Brandéel” en „Höl” zijn soms als een overblijfsel van den ouden haard nog bij den ouden rommel te vinden, en de grootvader wijst ons heden nog de plaats, waar vroeger de „Wachesteen” lagen, waarop het „Brandéel,” de drager van het vuur. De Germaansche haard is nog niet zoo heel lang geleden verdwenen, terwijl de wijde schoorsteen nog algemeen is. In den brandmuur bevindt zich het „Takeneisen,” een ijzeren plaat met voorstellingen aan de Heilige Schrift of het leven der „heiligen” ontleend, — symboliek van de heiligheid van den haard. Naast den haard staat aan de eene zijde de „Sidel,” de zetel van den heer des huizes, met een klaptafel; aan de andere zijde bevindt zich in den muur de verhitte ruimte, die in verbinding staat met de kachel, een eenvoudige zuil zonder boven- of onderdeur en natuurlijk zonder rookafvoer. Ook de bakoven grenst aan den keukenhaard, maar is in den stal uitgebouwd of tegen den buitenmuur; ook wordt de bakoven wel in een bijgebouw gevonden. De gootsteen, de veeketel, de „kappusstein” (voor het innaken van zuurkool), een kast en „Schottelbret,” en nog enkele andere voorwerpen vormen het keukenmeubilair.

In zulk een huis gevoelt de Eifelbewoner zich op zijn gemak. Hij bewerkt dag en dag de niet onvruchtbare velden tot aan de toppen der bergen. Zelden is hij een rijk man. De koeien, welke hem de melk leveren, zijn meestal ook de trekkrachten. Een paar span ossen spreken reeds van zekere welvaart, en als er een of meer „Ardeners” op stal zijn te vinden, is ook de brandkast niet ledig.

De Eifelboer is een godsdienstig man, overal in huis ziet ge beeldjes, schilderijen en wijwaterbakjes; het angelusklokke hoort hij gaarne, en de kerk zal hij niet licht verzuimen. Van de „Evangelischen” weet hij te weinig om ze te haten; als hij onder hen een ernstig mensch ontmoet, dan is het hem een raadsel, dat de „moeder Gods” door den zoodanige niet wordt vereerd. Overigens kan hij nog op het ernstig gebed van „een Protestant” amen zeggen. Dat was mijn ervaring; en voorts, dat de verzorging in het vriendelijke pension, waarin ik mij bevond, boven allen lof verheven was. Zoo kan ik met blijdschap terugdenken aan het verblijf in het overschoone, te weinig bekende Eifelgebirge, en roep ik het eenvoudige Eifelhuis een welgemeend „tot weerziens” toe. L. K.

VARIA.

Niet kwaad bedoeld.

Ze zaten na de kerk gezellig bij elkaar,
De vrienden, en de gastheer zei: Voorwaar,
We mogen onzen leeraar, zonder noemen,
Een waren *herder* van de kudde noemen;
Zijn *stal* is 't huis, waarin we samenkomen,
Zijn *kudde* al de heilbegeerige vromen!

„Dat 's mooi,” zei een, „maar de ouderlingen dan?” —
„Ja, dat zijn dan de *honden*,” sprak de man;
„Wat! Ik een hond!” riep gram een ouderling,
„Dat mag je zelf zijn, schimper!” En hij ging,
Al tierend: „Nooit een hond weer in je kring!”

A. J. H.

beproeven op verschillende manier haar plaats bij mevrouw Severnage in te nemen. Ik weet, dat het u niet moeilijk zal vallen, daarvoor iets te bedenken. En nu maar geen sombere gedachten meer! — Wat vindt u van mijn kockjes; zien ze er niet mooi uit?"

II. Eindelijk ontwaakt.

Christenen zijn niet alleen in naam, maar ook in der daad, niet zoo afhankelijk van hun uitwendige omstandigheden, als de menschen soms wel denken. Zij hebben één Vriend altijd bij zich, en Hij is een Helper in den nood, en de eenige Trooster, die hen nooit in den steek laat.

En zoo kwam het, dat ook Geertruida's moeder wel eerst bedroefd was over de zelfzucht en het zelfbedrog harer dochter, maar er toch uitwendig niet zoo onder leed als haar vrienden gevreesd hadden. Door haar kind in den steek gelaten, werd zij nader gebracht tot haar Heiland. En kalm en eenvoudig nam zij de huiselijke plichten op zich, die door het vertrek van haar dochter haar ten deel vielen.

Evenwel, een goede wil en een geduldige onderwerping aan de omstandigheden kunnen lichamelijke zwakheid toch slechts ten deele overwinnen. Zij geven vrede in het hart, maar kunnen het lichaam niet krachtig maken. Na eenige maanden, toen de bureu er aan gewend waren, mevrouw Severnage zoo bedrijvig te zien, en tot elkaar zeiden: „Ze is toch zoo zwak niet als wij denken," zag Geertruida's moeder zich genoodzaakt een dokter te raadplegen. En toen, dertien maanden later, Geertruida een kort bezoekje thuis bracht, vond deze dokter het noodig, haar eens ernstig onder handen te nemen. Hij dacht, dat zij nu wel zou thuis blijven. Maar dat was haar plan niet.

„Natuurlijk, moeder zou het beslist verkeerd van me zijn, als ik nu mijn werkkring verliet. Maar het is werkelijk dwaas van u, dat u zóóveel zelf gedaan hebt. Ik geloof stellig, dat Sara zonder uw hulp ook wel zou klaar gekomen zijn. In elk geval, ik behoef nu niet meer te betalen, maar verdien zelf, zoodat u nu een tweede dienstbode kunt nemen, alleen om u te bedienen. Ik zal er in Londen wel een voor u zoeken. — Intusschen kunt u trotsch op uw dochter zijn. Ik word zeer geroemd in het ziekenhuis. De dokters zeggen, dat ik de beste proefzuster ben, die zij ooit daar gehad hebben."

Meer dan drie jaren zijn voorbijgegaan. Geertruida is nu reeds achttien maanden in particuliere verpleging; nu bij den een, dan bij een ander, en steeds zeergezocht door de geneesheeren, die haar als een bekwaame verpleegster kennen.

Op een middag zond een van de voornaamste dokters van een badplaats om haar te halen. Er was haast bij. „Zuster, ik ben blij, dat u vrij is. Ik vrees, dat ik u naar een droevig geval zend. Een vriend heeft mij een patiënte gezonden, ik vrees, te laat. Maar naar wat ik er van gezien heb, zou ik meenen, dat een paar maanden van uw goede verpleging, eenige jaren geleden, haar zouden gered hebben en haar veel lijden zouden hebben bespaard. Zooals 't nu staat . . . ." Het afbreken van den zin was veelzeggend.

Na een oogenblik vervolgde hij: „Maar laat ik u niet ophouden. Ik zal blij zijn, als u dadelijk kunt gaan. Het adres is 17 Horman Terrace, hier dicht bij. Ik kan u den naam niet zeggen, want ik kon haar nu niet ver-

moeien met veel vragen, en mijn vriend schrijft zeer onduidelijk. Over een paar uur kom ik nog eens kijken."

Dat deed hij, en toen hij zuster Geertruida buiten de ziekenkamer ontmoette, ontstelde hij van haar uiterlijk. Bleek en ingevallen, had haar gelaat een uitdrukking van diepe droefheid. Zij kwam naar hem toe, en leide haar hand op zijn arm: „Dokter, dat hebt u niet gezegd! Zeg toch, dat u dat niet bedoeld hebt," fluisterde ze.

„Wat?" vroeg hij verwonderd.

„Dat een paar maanden verpleging door mij, eenige jaren geleden, haar zouden gered hebben, en haar dat lijden bespaard. De patiënte is" — haar stem stakte — mijn moeder!"

Eindelijk was haar geweten ontwaakt.

„Ik heb anderen verpleegd, en mijn eigen moeder verwaarloosd! Wat moet ik doen? Kon ik slechts sterven!"

„Bid liever," — was het zachte antwoord, terwijl de dokter de ziekenkamer binnentrad. Vriendelijk zag de zieke op, toen hij haar bed naderde, en zei met zwakke stem: „O, dokter, wat is God goed! Hij heeft mij mijn eigen dochter als verpleegster gegeven. En zij heeft het mij al zoo gemakkelijk gemaakt!"

Van dat oogenblik af bad Geertruida, en verpleegde en waakte en zorgde, zooals zij nog nooit had gedaan.

En haar moeite werd beloond.

Toen het zomer werd, waren moeder en dochter weer samen op villa Rosa.

„Het was zeker juist een crisis in haar ziekte," zeiden de menschen, toen zij Geertruida's moeder weer in hun midden zagen.

Juffrouw Manning en mevrouw Gilbank zagen wat verder. „Het geluk doet wonderen. Ik zou er niet tegen opzien eens werkelijk een groot verdriet te hebben, als ik zeker kon zijn van zulk een omkeer," zei juffrouw Manning.

„Alle dingen werken mede ten goede dengenen, die God liefhebben," antwoordde mevrouw Gilbank. „En zie nu eens, hoe trotsch de moeder is op haar dochter, die een hulp is voor alle zieken in het dorp."

(Naar het Engelsch.)

J.

V A R I A.

Bestraft.

De groote Augustus in zijn praaljapon,
Ging na de koffie wandlen in de zon.

Zoo kwam hij bij een tempel van Apol,
't Was middagkerk en 't liep dus nog niet vol.

Daar binnen was alleen de kostersknecht,
Die zette stoel en stoof alvast wat recht.

De keizer ging naar binnen, keek in 't rond,
Tot hij een altaar zonder opschrift vond.

„Wien," sprak hij tot den knecht, „is dit gewijd!"
De knecht, tuk op een fooi, zei: „Majesteit,

Voor u heeft uit gevoel van dank en plicht,
De kerkeraad dit altaar opgericht.

En menigmaal, al is het ongehoord,
Bracht dit altaar reeds witte rozen voort." —

„Dan offren jullie me ook niet al te vaak,"
Was 't antwoord; de ander zweeg: de zet was raak.

Augustus nam de sleep van zijn japon,
En ging maar stil weer wandlen in de zon.

A. J. H.

De **rheumatiek**, die in de **gewrichten** optreedt, is van **ernstiger** aard. Ook deze is van acuten of chronischen aard. De **acute gewrichtsrheumatiek** is een gevaarlijke ziekte, in welker verloop de ziektestoffen, die naar hun aard en wezen nog niet voldoende bekend zijn — volgens nieuwere onderzoekingen spelen ook bepaalde bacteriën daarbij een rol — zich in de gewrichten vastzetten, en daar ontsteking veroorzaken. De gewrichten zwellen op, worden rood, en zijn uiterst pijnlijk, zoodat de geringste aanraking de pijnen verergert. Daarnevens bestaat er koorts, dorst, gebrek aan eetlust en zweeten, waardoor de bezwaren echter niet verlicht worden. De ontsteking gaat meestal van het eene gewricht op het andere over; als voorboden der ziekte treedt niet zelden een keelontsteking op. De ziekte duurt nu eens 1 tot 2, dan weer 4 tot 8 weken, en is aan groote wisselvalligheden onderworpen. Het gevaar der acute gewrichtsrheumatiek ligt in een niet zelden daarbij optredende *ontsteking van de klepvlieszen van het hart*, waardoor blijvende organische hartgebreken kunnen ontstaan.

Wat de oorzaken dezer verraderlijke ziekte betreft, nam men vroeger aan, dat zij een eenvoudige verkoudheidsziekte is, terwijl wij nu weten, dat kouvatten slechts de *aanleidende* oorzaak is, die het weerstandsvermogen van het lichaam tegen de ziektestoffen vermindert. Doornat worden, ondoelmatige leefwijze, vooral het oponthoud in donkere, dampige woningen en vertrekken, onvoldoende ventilatie in woon- en slaapkamers, vochtige woningen, het bewonen van pas gebouwde, niet voldoende droog geworden huizen, verkeerde voeding, vooral te rijkelijke voeding met vleesch, en misbruik van alcohol, berooven eveneens het lichaam van de kracht, om aan de ziekte weerstand te bieden. De *behandeling* van deze ernstige ziekte, die den zieke dwingt weken lang in bed te liggen, kan natuurlijk hier niet besproken worden, daar zij aan den geneesheer moet overgelaten worden. Koortsdiëet, een ruim gebruik van vruchten, vooral van citroenlimonade, en omwikkeling van de pijnlijke gewrichten met schapenwol is daarbij meestal aangewezen.

De **chronische gewrichtsrheumatiek** is somtijds het gevolg van acute rheumatiek; meestal ontstaat zij echter langzamerhand bij personen, die een zekeren aanleg tot reumatische aandoeningen hebben. Of bij het ontstaan bepaalde ziektekiemen een rol spelen, zooals door de nieuwere bakteriologische richting der geneeskunde beweerd wordt, is nog niet boven allen twijfel verheven. Waarschijnlijk heeft de overlading van het bloed met urinezuur, evenals bij de jicht, ook bij de chronische gewrichtsrheumatiek een belangrijk woord mee te spreken. In elk geval is het zeker, dat herhaald kouvatten, „natte voeten,” het bewonen van kelderwoningen en vochtige huizen, te weelderige leefwijze zonder voldoende lichaamsbeweging in de open lucht, en armoede gepaard met zorgen en inspannenden arbeid in slecht geluchte vertrekken het ontstaan van de chronische gewrichtsrheumatiek uitermate begunstigen. Meestal worden oudere personen, zelden vóór het 35ste jaar, en vrouwen vaker dan mannen aangetast. Ook bij dezen vorm der ziekte treden ontstekingen der gewrichten op, waarbij alle weefsels, die het gewricht omgeven, aangedaan worden. De gewrichten worden stijf, pijnlijk, zwellen op, vergroeien soms en worden dan volkomen onbewegelijk. Daarbij worden de spieren niet zelden slap en dun.

Wat de *behandeling* van deze langdurige en pijnlijke kwaal betreft, is het raadzaam, dat de zieken, zoolang zij zich nog kunnen bewegen, *zooveel mogelijk lichaamsbeweging nemen in de open lucht en het lichaam zooveel mogelijk aan den weldadigen invloed van het zonlicht blootstellen*. Het diëet moet in hoofdzaak *vegetarisch* zijn, vooral varkensvleesch, gezouten vleesch, doch ook erwten, linzen en boonen moeten geheel vermeden worden, terwijl zooveel mogelijk zuurachtige vruchten, (sinaasappelen, citroenen, appelen,) gebruikt moeten worden, daar deze het bloed van stoffen voorzien, die de ziektestoffen neutraliseeren, zoodat er geen nieuwe ontstekingen optreden. Treden hevige pijnen in het eene of andere gewricht op, dan is rust in

bed noodig, gepaard met natte omwikkelingen of warme omslagen of inwrijvingen met chloroform-olie en daarop volgende omwikkelingen met schapenwol, al naar gelang de zieke de eene of andere aanwending beter verdraagt of daardoor verlichting ondervindt. Daarnevens geven heete baden, dampbaden, zandbaden, zonnebaden, electricische lichtbaden, massage en electricische massage goede resultaten. Meestal behandelen reumatieklijders hun ziekte slechts dan, als zij pijn hebben. Dit is geheel verkeerd! Zulke zieken worden nooit gezond. Wie daarentegen een doelmatige kuur $\frac{1}{4}$ of $\frac{1}{2}$ jaar lang consequent en streng doorzet, kan in de meeste gevallen volkomen gezond worden.

De *voorzorgsmaatregelen* tegen alle vormen van reumatiek bestaan in het vermijden van de schadelijke aanleidende oorzaken, die wij hierboven opgenoemd hebben. Verder in het harden van de huid tegen de wisselende invloeden van het weer door lichaamsbeweging in de open lucht, koude wasschingen, wrijvingen, kamerluchtbaden, en poreuze, warme onderkleeding. Personen uit reumatiek-families, die door erfelijkheid aanleg tot reumatiek hebben, moeten veel lichaamsbeweging in de open lucht hebben, gymnastische oefeningen doen, lawn-tennis of bal spelen, roeien, en een eenvoudig diëet volgen, dat rijkelijk melk, karnemelk, groenten en vruchten bevat.

VARIA.

Vertoon.

In oude dagen liep er een —
Die nedrig schijnen wou — op 't marktplein
[van Atheen,
Met havelooze plunje, rijk in gaten.
„Vriend,” zoo sprak Socrates, die 't zag,
„dat kunt ge laten;
Ik zie uw hoogmoed door des mantels scheuren heen.”
A. J. H.

„Loop.”

Een wandlaar sprak eens tot Aesop:
„Hoever heb ik te gaan nog tot Mykenen?”
Tot antwoord klonk hem tegen: „Loop!”
„Dat weet ik,” sprak de man; — gram liep hij henen.
„Hei vriend,” riep nu Aesopus snel,
„'t Is nog ten naastenbij twee uren.”
„Maar dat,” was 't weerwoord, „wist ge ook
[straks toch wel.”
„Leen,” sprak Aesop,
„Eerst naar uw loop
Kan 'k zeggen, hoeveel tijd de wandling nog
[zal duren.”
A. J. H.

„Haan of kip.”

Of Steven wandlen gaat met Flip
Of Flip met Steven,
Dat, zoudt ge meenen, is om 't even;
Toch wordt er tusschen Flip en Steven
Daar daaglijks heftig om gekeven.
't Is voor hen 't recht of valsch begrip
Van min of meer, van roeping in dit leven,
Van al te ver gaand hooger streven,
't Beginsel — kort gezeld — van „haan of kip.”
Daar zijn er meer, die daar geen kamp op geven!
A. J. H.

ERRATUM.

In het vers „Levensgang” sloop een zinstorende zetfout. Na regel 8, v. o. moet *geen* vraagteken staan, maar een komma.

„Zoo menschen!” zeide hij, „ben jelui nog op? Durft ge niet naar bed te gaan? Ik kan 't begrijpen — baas Gerrits is bezig zijn wagen in te spannen, en te verrekken!”

„Wat?” riepen ze, „durft Gerrits niet blijven? Is het zóó erg?”

„Rombouts, die op den Driesprong woont, is reeds een half uur geleden met pak en zak naar het Sticht gereden.”

Deze nieuwe tijdingen vermeerderden den angst der dorpers; de vrouwen hieven jammerklachten aan, en vroegen hun mannen, of het niet tijd werd, eveneens de vlucht te nemen.

Het gestommel van een wagen werd gehoord; hij kwam uit de richting van het Moleneinde.

„Dat zal baas Gerrits zijn!” zeiden de menschen, en zij liepen het voertuig tegemoet.

Het was baas Gerrits niet; het was een boer, die uit een der nabij liggende gehuchten kwam.

Twee sterke ossen trokken de kar; eenige schamele stoelen waren als een afschutting op het voertuig bevestigd, waartusschen een paar bedden, een wieg, een klok en een oude kast waren gestopt.

De vrouw liep naast haar man; zij had een zuigeling op den arm, terwijl drie kinderen zich aan haar rokken vasthielden, en zacht snikkend volgden.

„G'en avond, menschen!” zeide de boer, met doffe stem.

„G'en avond!” zeiden de dorpers.

Zij vroegen niets, en de boer zeide niets anders. Een koe en een paar schapen waren achteraan de kar vastgebonden; de kar maalde diep door het mulle zand; de ossen zuchtten van de zware vracht; en de tocht der ellendigen verdween onder het zachte maanlicht.

Verscheiden menschen ijlden naar hun woningen; de kleine kinderen, die naar bed waren gebracht, werden door bevende moederhanden haastig in de kleeren gestoken, en toen te elf uur van een naburigen dorpstoren plotseling het noodgelui weerklonk, bereikte de angst zijn toppunt.

Maar de oude nachtwacht zette rustig zijn tocht voort. Te midden der grenzenloze verwarring, tusschen het huisraad door, dat uit de woningen werd gesleept, langs de wagens en karren heen, die den weg versperden, ging hij kalm zijn gang. Van vijf dorpstorens gilte het stormgelui door den nacht; een lange smartkreet steeg op uit de Betuwe, maar de nachtwacht zette rustig zijn tocht voort. Zijn ratel sloeg, en zijn oude stem zette zich uit, terwijl hij riep:

„De klok heeft twaalf —
Twaalf heeft de klok!
De Zondag genaakt!
De Heere waakt!
Dien God bewaart,
Is wel bewaard!”

(Wordt vervolgd.)

VARIA.

Gepast.

Tot Maarten Luther kwam eens een,
Die onderricht begeerde:

„Wat toch de goede God wel deed
Eer Hij deez' aard formeerde?”

„Toen zat,” sprak Luther, „onze Heer
Vaak in een bosch van berken neer,
En sneed er roeden voor de dwazen,
Die altijd op 't verborgne azen.”

A. J. H.

V R A G E N B U S .

Vee van Laban; Kalf van Mozes. — Ido. — Steekt de maan? — Teems. — Rosmolen.

In mijn omgeving, zoo schrijft B., heb ik meermalen gehoord, dat men menschen, die men liefst ver van zich zag, waar niets mee was aan te vangen, *vee van Laban* noemde. Ook hoor ik een dom, bot mensch wel eens noemen: *een kalf Mozes*. Zoudt u dat ook kunnen uitleggen? Ik weet wel wie Laban en Mozes waren, maar begrijp het toch niet.

Antw. We weten, hoe Jakob de laatste jaren, dat hij Laban diende, zijn loon kreeg in vee. Telkens zou een deel daarvan, dat bepaalde kenmerken had, voor Jakob zijn. Hij nu, de begunstigde des Heeren, kreeg het rijkste deel. Het overige, dus minderwaardige, bleef voor Laban. Daarom, en wijl Laban zelf niet bemind was, is de uitdrukking „vee van Laban” te verklaren. 't Is het ongezegende, het mindere, dat niet bij den betere behoort.

Het „kalf Mozes” is een uitdrukking, die op een vergissing berust, net als wanneer men spreekt van „de boeken Mozes.”

Van den naam *Moses* is de 2e naamval (d.i. van *Moses*) *Mosis*. Zoo vindt men in de oude Statenbijbels b.v. „het eerste boek *Mosis*” (*niet* Mozes, dat onzin zou zijn.) Zoo ook II *Petri* = van Petrus — 2e naamval — voor „2en brief van Petrus.”

't Moet dus zijn *kalf Mosis* d.i. kalf van Mozes, of wel de boeken van Mozes. Het ziet op het gouden kalf, dat, al werd het aanbeden, toch stom en redeloos en een dood ding was. Niet zeer vleidend is wel de vergelijking van een bot mensch of sul met dat gouden dierenbeeld.

Is er, vraagt G. R., weer een nieuwe wereldtaal gekomen, die *Ido* heet?

Antw. Na het Volapuk, dat, als te moeilijk, nu al weer verdwijnt, hebben we het veel eenvoudiger Esperanto gekregen, dat een toekomst schijnt te hebben, en waarover al meer in „Timotheüs” is gesproken. Ook deze, „taal,” die door Dr. Zomerhoff vervaardigd is, bleek echter nog wat lastig. Zij is daarom vereenvoudigd tot het Ido. 't Is echter *geen* wereldtaal, maar een *hulptaal*.

Steekt de maan in het Oosten? vraagt M. B. Jzn. te S. naar aanleiding van Ps. 121 : 6.

Antw. Dit kan zien op de koude, die in heldere, door den maan verlichte nachten na heete dagen in het Oosten, hem, die op het vrije veld legert, geweldig kan treffen. Latere onderzoekingen hebben echter geleerd, dat de maneschijn in het Oosten werkelijk een schadelijken invloed oefent op het lichaam van hem, die b.v. op het dek van een schip in het maanlicht ongedekt slaapt. Hierop wordt denkkelijk gedoeld.

A. J. H.

LETTEREN EN TAAL.

VRAGENBUS.

Nog eens: Teems en Rosmolen, Kittebroers en Hanebalken. — Schitteren door afwezigheid.

In de titels boven deze afd. in no. 17 zal men de eerste twee bovenstaande woorden hebben opgemerkt, maar zonder dat er daaronder iets over wordt gezegd. Dit is te wijten aan het wegraken van een stukje kopij ter drukkerij of aan het redactie-bureau, die mij noopt nog eens te vertellen, wat daaronder had moeten volgen.

In sommige plaatsen kan men als spreekwoord hooren: „Het lekt als een *Teems*.” Hoe komt daar nu de *Teems* bij te pas?

Antw. De uitdrukking die, meen ik, alleen in het Noorden onzes lands voorkomt, heeft met de *Theems* te Londen niets te maken. Een *teems* is een zeef, en dit verklaart de zaak.

Wat *Rosmolen* betreft, vroeger gebruikte men een paard (ros = paard, denk aan roskam) om in diamantslijperijen, grutterijen, pelmolens enz., het raderwerk in beweging te brengen. Het paard liep onophoudelijk rond, de raderen draaiden, de spullen piepten, het meel stooft, alles was leven en beweging. Daarom duidt „rosmolen” nog een groote drukte aan waar iemand het hoofd bij omloopt.

Omtrent de twee volgende bovenstaande woorden, vragen in no. 15 betreffend, zendt E. H. N. te E. ons deze toelichting:

Kit, wordt gebezigd voor een groote kan. De kittebroers kochten samen een kit bier om die als broers uit te drinken; ze deden dit meestal in een bierhuis om dan voor minder geld bij grooten voorraad te kunnen drinken.

Door een *hanebalk* wordt verstaan de bovenste balk in de kap eener schuur. Men vindt die in elke boerenschuur. 't Is een hanebalk omdat hij de bovenste is, zooals de haan de opperste der kippen is. Er is meer in een boerenschuur, dat voor oningewijden onbekend is, zooals bijv. „'t middelmenneke der hank,” of „'t uilengat.”

Vraag. — Men leest tegenwoordig meermalen, b.v. in een verslag: „Zij schitterden door afwezigheid.” Is dat niet een vreemde uitdrukking, of heeft dat wellicht een bepaalden oorsprong? W.

Antw. — Van meer dan één uitdrukking, die zich in algemeene belangstelling mag verheugen, is de oorsprong toch soms duister.

Wat ik weet, is, dat men in de *Annales* of *Jaarboeken* van Tacitus, een Romeinsch schrijver uit de 1e eeuw, leest: „Cassius en Brutus schitterden daardoor het meest, dat men hun beelden niet zag.”

't Gold namelijk de begrafenis van Cassius' vrouw Junia; bij zulke gelegenheid droeg men de beelden van voorname geslachten vooruit.

De Fransche schrijver Chénier gebruikt deze uitdrukking in zijn tooneelstuk „*Tibère*” en zegt: „Brutus et Cassius brillaient par leur absence,” d. i. „B. en C. schitterden door hun afwezigheid.”

Is de uitdrukking zóó in zwang gekomen, dan is zij nu een 100 jaar oud, of wil men zelfs 1800.

A. J. H.

„Stijbloemen.”

1. De *schittering* zijner heerlijkheid stelde alle andere in de *schaduw*.
2. Het wemelde er van mollen, vleermuizen en *andere roofvogels*.
3. Wie bij *aan- of voortgang* den goeden weg bewandelt, zal bevinden, enz.
4. De *ombouw* van de draaibrug, die nu een vaste wordt, is aanbesteed.
5. „De *Oeverzee-berichten* heden niet ontvangen.”
(Uit zeker dagblad.)
6. Een berichtgever meldt aan zijn blad, in verband met den hoogen *waterstand* in Brabant, dat de dijken aldaar de *vuurproef* hebben doorstaan.
(Op een doos met *insectendoodend poeder*.)
7. O mug en mot en andre ontuigbeesten,
Dit poeder maakt u altemaal tot geesten.
Het drijft zelfs muis en tor tot aan hun end,
De prijs is maar twee stuivers en een cent.
8. *Valt op Uw Knieën*, opdat gij de grootheid moogt vereeren, en *ijlen* tot haar woning.
9. Van *jongsbeen* aan legde hij zich met de borst op de taal toe.
10. Op *aanstichting* van den burgemeester zal een nieuw armenhuis verrijzen.
11. Hij besloot *zich* daar genoegelijk *in te richten*.
12. Die plek *eigent zich* niet voor een speeltuin.
13. Onze ellende was groot; we moesten *van ontheringen* leven. (!)

A. J. H.

- V A R I A.

Kokers.

Men zegt wel, dat de sprinkhaan van het Oosten Tot lijf een koker heeft. Wat dat beduidt? Wat inkomt vóór, gaat achter snel weer uit. Met wat blijft hangen, mag hij schraal zich troosten. Dies eet hij vratig, veel, en altijd voort; De lading gaat toch goeddeels overboord!

Dit las ik en ik dacht: waar kan het wezen Dat ik zulk sprinkhaansvolk ook heb ontmoet? En 'k vond het ras: Het zijn de lui die lezen, Maar *gaven* voor verstand, noch voor gemoed. Ze laden daaglijks rijp en groen bijeen, De stof ging snel den koker in, verdween, En de eter blijft zoo mager als voorheen!

A. J. H.

Esperanto.

Men gaat er nu reeds toe over, in deze hulptaal den Bijbel over te zetten. Verleden jaar is een vertaling van Mattheüs' Evangelie bij Heinrichs te Leipzig verschenen. Nu onlangs bevatte *La Revuo*, het blad der Esperantisten, een overzetting van den Prediker: „*La Predikanto*.”

Het komend internationaal congres voor Esperanto wordt gehouden in Aug. a.s. te Cambridge in Engeland. Ook dan heeft weer een dienst in de hulptaal plaats.

A. J. H.

kwam, vond hij daar niemand, die hem verwelkomde, maar zijn eenig overgebleven dochter ernstig ziek. Naar Indische zeden had hij zich dusver om haar, slechts een meisje, weinig bekommerd. Thans echter, nu hij in het o zoo ledige huis stond, kwam de liefde tot zijn kind sterk naar boven, en brak ten slotte door alle banden van landsgebruik heen. Hij zette zich bij zijn zieke dochter, en tot groote verbazing der bedienden nam hij zelf een werkzaam deel in haar verpleging. En dat was hem goed, maar deed hem tevens nog weer sterker gevoelen, hoeveel daar in zijn land en in de volksmeening was, dat verbetering behoefde. Hij wist trouwens reeds, dat de vrouw bij de Christenvolken een gansch andere plaats bekleedt dan onder de inlandsche bevolking van Hindostan.

In de nachturen, die hij aan het ziekbed zijner beminde ochter doorbracht, die hij al liever kreeg, nam hij vaak het „boek der Christenen” ter hand, dat hij te Delhi had gekocht. In zeker stil uur las hij hardop, naar zijn gewoonte, de geschiedenis van Jezus' lijden. Diep getroffen legde hij eindelijk het boek neer. Zeer ernstige gedachten vervulden hem, en eindelijk riep hij met een zwaren zucht: „Wie zal mij zeggen wat al deze dingen zijn?”

Tot den Moorschen kamerling werd Philippus de prediker gezonden. Hier zou de boodschapper van het goede een kind zijn. Want nauw had de uitroep weerklonken, of Maya, de kranke dochter, opende wijd de oogen en fluisterde, terwijl zij hem strak aanzag:

„Gij hebt gelezen van Jezus Christus, vader, den Zoon van God, die gestorven is voor onze zonden, om ons zalig te maken.”

Haka schrikte op. Was het zijn kind, zijn dochter, die zoo sprak? Droomde of waakte hij? Maar het was werkelijkheid, en hij moest luisteren, terwijl zijn kind voortging hem van Jezus te spreken.

„Maar hoe weet ge dat alles?” vroeg hij eindelijk verbaasd.

Nu vertelde Maya hem wat hij wilde weten. De korte inhoud was, dat in zijn afwezigheid een vrouw, zendelinge der zoogenaamde Zenana-zending, die in de vrouwenverblijven van Indië arbeidt, haar had opgezocht. Het kind, dat zich alleen vond, dat nergens een liefhebbend hart vond, had zich dadelijk tot de vriendelijke Europeesche vrouw aangetrokken gevoeld, en gaarne geluisterd naar de goede woorden, die deze sprak. Zoo werd het goede zaad in het jeugdige hart gestrooid, het schoot er wortel, en ontkiemde reeds aanmerkelijk, Gode tot eer. Als van Lydia werd het hart der jonge Maya geopend voor de liefde van Jezus, en geneigd tot Zijn dienst.

Was ook de predikster niet machtig in woorden, niet rijk in kennis, toch kon Haka niet dan met aandacht en ontroering luisteren naar het spreken zijner dochter, zijn eenig kind, waaraan nu zijn hart hing, gelijk het hare aan hem. Het behaagde Gode het eenvoudig woord van een kind, dat zelf nog weinig wist, te zegenen voor den vader. Te zegenen allereerst daardoor, dat hij met nieuwen ijver zich zette tot het onderzoek der Schrift, en door hetgeen hij gehoord had de beteekenis hem allens duidelijk werd. Te zegenen ook daarin, dat het besluit bij hem rijpte om verder voorlichting te vragen bij hen, die zijn kind zoo veel hadden onderwezen.

Al zou het niet moeilijk zijn hier meer in bijzonderheden mee te deelen, hoe Haka verder werd geleid, we willen liever, gelijk ook de Schrift doet, kort zijn als het de geschiedenis eener bekeering ten leven geldt. Genoeg zij het te zeggen, dat hij na onderzoek en niet zonder inwendigen strijd tot de overtuiging kwam, dat noch bij Brahma, den god van Oud-Indië, noch bij Boeddha, den Wijze, het ware Licht te vinden is, en evenmin waarachtige, duurzame vrede. Doch meer werd hem duidelijk, nl. dat alleen de verlossing, die in Christus Jezus is, den mensch voor tijd en eeuwigheid gelukkig kan maken, dat alleen Jezus' bloed reinigt van alle zonde, en de eeuwige gerechtigheid aanbrengt, die wij behoeven.

Zoo ging het licht over zijn zoekende ziel op, en daarbij kwam de vrede Gods en de blijdschap en zekerheid des geloofs daarin wonen. Weldra gaf hij getuigenis van de groote verandering, die bij hem had plaats gegrepen,

doordat hij zich liet doopen door den prediker, die hem had onderwezen, en hij zich voegde bij de enkele Christenen, die zijn woonplaats destijds bevatte, meest geringe lieden, met wie hij vroeger zeker nooit zou verkeerd hebben.

't Was natuurlijk, dat zulk een stap onder de heidenen groot opzien verwekte, maar ook, helaas! bittere vijandschap. Zelfs zijn huisgenooten werden zijn vijanden, gelijk de Schrift ons zegt, dat het geval zal zijn bij hen, die Christus belijden. Priesters, edelen, geringen, allen spanden tegen hem saam. Men kon het hem niet vergeven, dat hij zijn godsdienst, zijn hoogen stand had verloochend, om zich te voegen bij het ellendig hoopje Christenen. Maar Haka droeg en verdroeg het al, want in zijn hart woonde nu een vroeger nooit gekende vrede en een onuitsprekelijke, heerlijke vreugde.

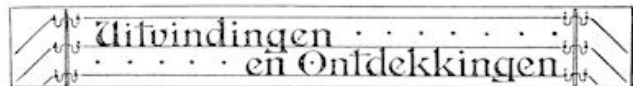
Ten laatste echter werd de vijandschap zóó groot, dat Haka besluiten moest er voor te wijken. Hij verkocht zijn huis en hof, en vestigde zich met zijn nu zeer geliefd, eenig kind op een plaats nabij de zee kust, waar hij onder rechtstreeksch Britsch gezag leefde. Hier was hij veilig, en kon onverhindert den Heer belijden, en zich als een Christen openbaren. En zóó sterk was zijn begeerte om te getuigen van het heil in Christus, en om anderen voor Hem te winnen, dat hij, zonder bepaald te zijn aangesteld, eerlang als een prediker der Goede Boodschap de landstreek doorging om het Evangelie der Zaligheid te verkondigen.

Zelf gezegend, werd hij tot een zegen. Hij had de waarheid ervaren van het woord: „Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt: Ik zal u rust geven.”

A. J. HOOGENBIRK.

V A R I A.

Niet dit is 't hoogste, dat ik van dit leven
Het kostlijkst erf,
Of als de vrucht van lang en moeizaam streven,
Een kroon verwerf;
Maar dat ik leer in Christus 't vluchtig leven,
Dat 'k leid en lijd,
Harmonisch en volheerlijk saam te weven
Met de eeuwigheid.
Kalm — vredig wandelt wie dat is gegeven:
't Geloof verbeidt. A. J. H.

Sprekende levende beelden.

Bij de jongste presidentsverkiezing in Amerika hebben Taft en Bryan talloze redevoeringen gehouden. Zelfs sprak Bryan soms op twee plaatsen tegelijk. Hij had namelijk een redevoering uitgesproken in een fonograaf, en dat getrouwe instrument bracht die redevoering in een zaal aan honderden hoorders. Om de illusie volkomen te maken, had men op het podium een beeld van den spreker geplaatst. Doch dat beeld maakte juist, dat men aan een beeld en een fonograaf dacht, want het bewoog zich niet; het maakte geen enkel gebaar.

Men is daarom op een andere gedachte gekomen. Terwijl een spreker in den fonograaf spreekt, wordt hij tegelijk gekiekt door een kinematograaf. En als nu zijn rede in een zaal weergegeven wordt door den fonograaf, wordt tegelijk het kinematografische „levende beeld” op het doek geworpen. Men zorgt er voor, dat fonograaf en kinematograaf door dezelfde handbeweging of machinale beweging blijven werken, zoodat de gebaren van het „levende beeld” juist passen bij de woorden van den fonograaf. Als de spreker zich dus maar goed de hoorders heeft voorgesteld, dan kunnen de hoorders zich goed den spreker voorstellen!

A. L.

LETTEREN EN TAAL.

VRAGENBUS.

Een vraagstuk, dat veel besproken is en wordt.

Een onzer lezers — de heer F. P. de H. te J. — verzocht ons onlangs inlichting over de vraag, of men, van den Schepper sprekende, *Heer* of *Heere* moet zeggen. Met het oog op hetgeen onze lezer schreef — we lazen het met genoegen en dank! — behandelen we de zaak wat meer uitvoerig.

De vraag hier opgeworpen is niet nieuw; meermalen kwam zij ter sprake. Men houde wel in het oog, dat het hier een vraagstuk geldt op het gebied der *taalkunde*. Wie daarop vreemd is, kan het niet beoordeelen. Wie b.v. geen onderscheid weet tusschen eersten naamval en derden, wie niet vat wat het „verloop” in de taal beduidt, kan hier niet meespreken.

Men moet ook niet beginnen, met het gebruik van *Heer* of *Heere* te regelen naar eischen, die op godsdienstig gebied liggen, er zekeren maatstaf van vroomheid in zoeken. Groen, Heldring, Da Costa schreven nu eens *Heer*, dan weer *Heere*, om van vele levenden te zwijgen, die ook zoo doen, of wel uitsluitend het een of ander gebruiken. Ook zeggen velen doorgaans „Heer” en schrijven „Heere.”

Toen, nu een twintig jaren geleden, Dr. A. Kuyper over de zaak in geschil lag met Dr. Bronsveld, richtte de eerste zich dan ook niet ter beslissing naar godgeleerden of tot een kerkelijk lichaam, maar zeer terecht tot een *taalgelerde*, Dr. M. de Vries, die de zaak bloot uit taalkundig oogpunt beoordeelde. Hij verklaarde zich voor *Heere*. Wil nu iemand op gezag van dezen geleerde de zaak voor uitgemaakt houden, hij kan het doen. Doch wèl dient bedacht, hoe b.v. de „nieuwe spelling”, ook van Dr. De Vries, nu reeds, na 40 jaar, door velen wordt verworpen en in de praktijk heeft teleurgesteld. Onfeilbaar is ook een hoogleeraar niet.

De voorstanders van *Heere* zeggen: Er zijn in onze taal woorden, die, als men deftig of met eerbied spreekt een slot-*e* hebben; *Vrouw* b.v. is het gewone woord; *Vrouwe* is de adellijke dame. Zoo ook klinkt *Vorstinne*, *meesteresse* deftiger dan de korte vorm. *Heere* is dus een vorm, die meer eerbied uit dan *Heer*. (Zoo ongeveer redeneert ook Dr. De Vries.)

De voorstanders van *Heer* echter zeggen: Al zijn die oude vormen thans die van den eerbied, dan is toch vóór alles noodig, dat ze nu nog in de *levende* taal voorkomen. En dat is met *Heere*, gelijk met vele andere woorden, die oudtijds alle de slot-*e* hadden, *niet meer* het geval. Trouwens, vroeger gebruikte men „heer” met een „e” geenszins als eerbiedsvorm. Voor een mensch schreef men evengoed *heere* of *here*: voor den Schepper *Heere* of *Here*. Het argument van *Vrouwe* is dan ook weinig steekhoudend, omdat het daar tegenoverstaande *Heere* niet gebruikt wordt. Wij schrijven Jonkvrouwe, maar niet Jonkheere. Vrouwe of Jonkvrouwe is een adellijke titel.

Voorts zij nog, na deze beide gevoelens te hebben weergegeven, opgemerkt, hoe de bewering, dat het niet anders mag zijn dan „Heere” als ware dit een woordvorm, die juist God aanduidt, in elk geval niet opgaat, 1°. wijl de naam des Heeren in den Bijbel alleen in 't Hebreeuwsch of in het Grieksch voorkomt; 2°. wijl men dan ook niet op een brief „den Heere” zou mogen schrijven, wat toch vaak gebeurt; 3°. wijl dan ook de vele plaatsen met „Heer” in de rijmspalmen beslist zouden moeten geschrapt. Denk aan: „Heer, ai maak mij Uwe wegen.” Dezelfde menschen, die 't zoo erg vinden, als in een geschrift „Heer” gedrukt staat, hebben een psalmboek, waarin dit „Heer”

meermalen voorkomt, ja, ze zingen dit woord telkens zóó; en zeggen dus zelf „Heer” tot God.

Ik voor mij heb steeds gemeend, dat de vorm *Heer* de eenige is, — *enkele* gevallen misschien uitgezonderd — die naar den aard en het verloop der levende taal te verdedigen valt. Ik zeg niet „*neef*”, gelijk 't weleer heette, ook niet als eerbied te pas komt, maar *neef*.

Doch ik herhaal: 't is een vraagstuk van *taal*, en, gelijk zoo vele, geen gewetenszaak. Als men iemand door *Heer* of *Heere* aanstoot geeft, is 't beter dien te mijden. 't Beste is echter aan „Heer” noch aan „Heere” ergernis tenemen. „Een iegelijk zij in zijn eigen gemoed ten volle verzekerd.” (Rom. XIV : 5.)

A. J. H.

Aan bovenstaande opmerkingen van den heer Hoogenbirk willen wij nog de volgende toevoegen van onzen vroegeren Hoofdredacteur, den heer H. C. Voorhoeve Jzn.

„Dat de kwestie van Heer of Heere niets te maken heeft met den eerbied voor het Hoogste Wezen, maar louter een taalkundige kwestie is, wordt bewezen door de Staten-Vertaling zelve, die „Heere” niet alleen gebruikt voor de namen des Heeren (HEERE voor Jehovah en Heere voor Adonia), niet slechts voor onzen dierbaren Heiland, maar ook — voor gewone menschen. Laat mij uit de honderden gevallen één noemen uit het Oude, en één uit het Nieuwe Testament. In Gen. XXIV : 65 zegt Eliëzer van Izaäk: „Dat is mijn heere.” In Matth. XIII : 27 lezen wij: „En de dienstknechten van den heere des huizes gingen en zeiden tot hem: Heere!” De Staten-vertalers hebben dus „Heere” niet gebruikt om hun eerbied voor God uit te drukken, *maar omdat de toenmalige taalvorm niet anders toeliet*. Hun eerbied hebben zij uitgedrukt door de *hoofdletter H*. En daarin moet ieder hen volgen. Maar voorts kan men, naar den tegenwoordigen taalvorm, Heer of Heere gebruiken, naar dat het ons verkieslijker en welluidender voorkomt. Zoo gebruik ik in verbindingen, zooals b.v. HEERE God en HEERE der heirscharen, altijd HEERE.”

[RED.]

„Stijlbloemen.”

1. Het gevraagde is verzonden, en *houden wij ons* (moet zijn: wij houden ons) voor nabestelling aanbevolen.
2. Zulk een voorstelling, zulk een opvatting *spreekt het volk toe*. (Leelijk Germanisme voor: spreekt tot het volk, is naar 's volks hart.)
3. Hij zat daar als de groote *spin* in het web, en *blies* verachting jegens allen.
4. De *grootste helft* ontbrak helaas.
5. Op dit schilderij zaten de veertig man in hun zware pelsjassen gestoken. (Wonder, dat het schilderij heel bleef!)
6. Betreffende de reeds bovenvermelde, op de binnenplaats loozende, immers met den zich aldaar bevindende regenput in verbinding staande waterafvoerbuis, altijd voor zoover dezelve over het hier bedoeld terrein loopt, zal nader dienen bepaald te worden. (Wel duidelijk!)
7. Bij ons zijn *voorradij* (lees: „voorhanden”) de nieuwste stoffen.
8. „Om dit bezwaar te *ondervangen* stel ik voor,” enz. (*Onzin*; hoe dat „vangen” wel gaat!)

A. J. H.

VARIA.

Onderscheid.

De wijsheid, die met marktgeschreeuw verkocht wordt, Waardeer haar niet als die bij God gezocht wordt: Het goud, dat in de marskraam ligt te prij, Wie acht het ooit der keizerskroon gelijk?

A. J. H.

LETTEREN EN TAAL.

VRAGENBUS.

**Blauw, blauw. — Punch. — Stokebrand. — Drieling. —
Tine van Berken. — Tweede macht. — Opneming. —
Rusland. — Gebed zonder end.**

Onze lezeres M. A. K. te C. vraagt:

1. Vanwaar de uitdrukking „blauw, blauw” laten? De beteekenis is duidelijk; bedoeld wordt, dat er geen werk van gemaakt wordt of niets van komt. Zou men niet evengoed kunnen zeggen: „geel, geel, of zwart, zwart?”

2. In „David Copperfield,” door Ch. Dickens, lees ik: (blz. 238) hij maakte een buiging als Punch, (bedoeld wordt hier mijnheer Spenlord.) Wie was Punch?

3. In hetzelfde boek lezen we van den nederigen Uriah Heep, als van een stokebrand. Welken oorsprong heeft het woord *stokebrand*?

4. In Psalm 80 : 26 staat: Gij spijst hen met tranenbrood, en drenkt hen met tranen uit een drieling. Wat wordt hier met een drieling bedoeld?

5. Kunt u mij ook zeggen of boeken van Tine van Berken geschikte lectuur voor meisjes (16 jaar) zijn? Mij zijn ze onbekend.

Antw. 1. Hoeveel gissingen er al gemaakt zijn over deze uitdrukking, is kwalijk te zeggen.

Toch is de uitdrukking, naar ik meen, wel verklaarbaar, zoo men slechts leest gelijk het zijn moet: „We zullen maar blauw blauw laten.”

Oudtijds was men vrij wat minder nauwkeurig in 't onderscheiden dan nu. Verschillende groenten b.v. hadden niet elk afzonderlijk een naam, maar werden gezamenlijk aangeduid als „groen kruid” of „kruiden des velds.” Met kleuren ging het soms evenzoo. Bepaaldelijk schijnt men voor *groen* en *blauw* slechts één naam gehad te hebben, of liever: het *blauw* was in het *groen* begrepen.

Doch dit veranderde later, en toen kon er dus licht strijd ontstaan tusschen hen, die groen en blauw onderscheiden, en die 't nog niet deden. De man, die onderscheidde, zei b.v. van dit of dat: „Het is blauw,” terwijl de ander het als groen aanduidde. 't Verschil liep dus over al of niet blauw, en kon men 't niet eens worden, dan was het slot: „We zullen maar blauw blauw laten,” 't maar laten voor wat het is, er niet meer over spreken. Zoo wordt ook het hedendaagsch gebruik verklaard.

2. „Punch,” een in 't Engelsch veel gebruikt woord, ook de naam van een bekend humoristisch blad, is o. a. een verkorting van Punchinello of Polichinel, een bekende figuur uit de poppenkast en van Italiaanschen oorsprong. Polichinel maakt allerlei sprongen en buigt telkens als een knipmes. Vandaar wat Dickens zegt.

3. *Stokebrand* is een, die het vuur, den brand aanstoot, doet opflikkeren, wat geheel bij Heeps karakter past. 't Woord is gevormd op de wijs van *brekespel*: een, die het spel breekt.

4. Het woord *drieling*, dat men ook in Jes. 40 vindt, is de vertaling van een Hebreeuwsch woord, dat denklijk een maat aanduidt, die driemaal in een andere, de epha, begrepen was, zooals bij ons vier kwartjes in een gulden b.v. Sommigen verstaan er door een beker, dien men met drie vingers aanvat. 't Is in elk geval een maat.

5. Tine van Berken is de schuilnaam, waaronder een jonge, talentvolle vrouw schreef, die op jeugdigen leeftijd overleed. Haar boeken zijn aantrekkelijk, en bevatten veel, dat liefelijk en schoon mag heeten, doch het hoogste en beste ontbreekt, zoover ik ze ken, er aan; nl. het voorstellen van de vreeze Gods als het beginsel der wijsheid, en de verlossing door Christus als den eenigen weg tot behoud. Ik wil niet zeggen, dat de schrijfster geen Christin was, maar meen alleen, dat het uit haar werken niet blijkt. Liever geef ik dan ook aan jonge meisjes de boeken van *Cornelia*, b.v. „Zaaien en Oogsten” en dergelijke.

In uw boek „Een heel gewone geschiedenis” staat: „Den volgenden dag regende het in de tweede macht van den vorigen.” Wat beteekent die uitdrukking? vraagt P.

Antw. — De tweede macht van een getal (ook wel het vierkant of kwadraat geheeten) verkrijgt men door een getal met een daaraan gelijk te vermenigvuldigen, b.v. $3 \times 3 = 9$; dan is 9 de tweede macht van 3. Zoo is 100 de 2e macht van 10. (10×10) De bedoeling is nu zeker wel duidelijk.

N. N. *Opneming* en niet „opname” is in onze taal het juiste woord, evenals b.v. „*De inneming* (niet de inname) van den Briel.” „Opname” enz. zijn Germanismen, die daarbij onze taal verarmen. Want zij bezitten niet de kracht, die in het achtervoegsel *ing* ligt, dat in verbinding met werkwoordsstammen *allereerst* een *handeling* aanduidt: verschijning, ontwikkeling, enz. Dat *ing* is de Saksische uitgang, dien men in onze taal gelijk in het Engelsch vindt, en die in de laatste taal zelfs het teg. deelwoord aanduidt. Een vorm met „name” heeft nooit die kracht.

Onlangs, zoo schrijft W. B., moest ik te Amsterdam in het Gasthuis wezen en kwam toen voorbij twee straten, waarvan een, die heel breed is, *Rusland* en de andere, die heel smal is, *Gebed zonder end* heet. Is daar ook een uitlegging van?

Antw. Zeker! *Rusland* is een verbastering van *Ruys'land*. Ruys is een overoud Amsterdamsch geslacht, dat op de bedoelde plek een stuk land had liggen. Russen hebben er bij mijn weten weinig gewoond.

Wat betreft het „Gebed zonder end” dit: Heel dicht er bij en evenwijdig er mee loopt een lange, eveneens nauwe straat, die de *Nes* heet. Deze *Nes* nu bestond in de 15e eeuw bijna enkel uit kloosters, wier gevels ook in de andere nauwe straat uitkwamen. 't Volk zei spottend, dat het daar een „gebed zonder end” was, en vandaar de naam der straat.

A. J. H.

V A R I A.

Profeten.

Ik ken een groot profeet, die 't altijd weet,
Ik ken nog een, die 't altijd beter weet,
Ik ken een derde, die het altijd 't beste weet.

Vergeef mij, dat ik van deez' schrandre drie
De hielen liever dan het aanschijn zie.
Want wie van drie heeft nu de gaaf der profetie?

Ik houd mij 't liefst aan hem, die zelf niets weet,
Maar wordt geleerd van God. — Die is profeet.

Hoelang?

Vaak vraagt het jonge kind: hoe lang nog eer ik groot ben?
En is het eenmaal groot: hoe lang nog eer ik dood ben?

A. J. H.

het *vervuld* worden met dien Geest. Zoo waar nu als het is, dat de Heilige Geest *bij* en *in* de geloovigen is, zoo waar is het ook, dat Hij hen *geheel vervullen* wil, zoodat zij spreken, wat Hij hun te spreken geeft, en doen wat in overeenstemming met Zijn heilige, inwonende tegenwoordigheid is. Dat dit „vervuld zijn” wat anders is, dan de „inwoning” des Heiligen Geestes, blijkt ten duidelijkste uit Hand. IV : 31. Niemand zal toch beweren, dat toen de Heilige Geest nog niet was uitgestort. Het waren dezelfde menschen, op wie de verdeelde tongen als van vuur geweest waren, die de gave des Heiligen Geestes hadden ontvangen, nadat zij geloofden. Er wordt hier dan ook, evenals bij het „vervuld-zijn” met den Geest op den Pinksterdag, gesproken over de zichtbare werking des Heiligen Geestes in hen, die geloofden. De Heilige Geest *was* er; dit was duidelijk uit het geluid; uit het bewegen van de plaats, waar zij vergaderd waren. De Heilige Geest woonde *in* hen; dit was geschied, toen de verdeelde tongen, als van vuur, op hen gezien waren, toen zij Hem als gave van God en den Zoon hadden ontvangen. Maar nu werden zij ook *vervuld* met den Heiligen Geest, d. w. z. hun hart was geheel geneigd, zóó te spreken en te handelen, als de Heilige Geest Zelf het werken wilde.

't Zijn dus twee dingen: de gave des Heiligen Geestes te bezitten, of vervuld te zijn met den Heiligen Geest. Het eerste is het deel van elk geloovige. Het tweede hangt af van de wijze, waarop wij ons de inwoning van dien Geest bewust zijn. Leg ik den Heiligen Geest geen hinderpaal in den weg, stoor ik Hem niet in hetgeen Hij in mij werken wil: de dingen van Christus te nemen en ze mij te verkondigen, dan ben ik niet alleen een tempel, waarin Hij woont, maar een tempel, dien Hij geheel met Zijn tegenwoordigheid vervullen kan, zoodat er voor niets anders plaats is, dan voor de dingen, die Hij er in wil brengen. In Ef. V lezen wij dan ook: „Wordt niet dronken in wijn, waarin overdaad is, maar wordt vervuld met den Geest.”

Zijn wij, die de gave des Heiligen Geestes hebben, ook vol des Geestes, vervuld met den Heiligen Geest? O, dat is een heerlijke toestand! Dan genieten wij van de dingen des Heeren. Dan verheerlijken wij den Vader en den Zoon in handel en wandel, in woord en lied. Dan zien wij met verlangen uit naar de komst van Jezus!

Om een uitstorting des Geestes kunnen we dus niet bidden, om een zalving of doop evenmin; we hebben slechts in Jezus te gelooven, en ontvangen dan de gave des Heiligen Geestes om niet. Maar wel moeten wij bidden en smeeken, als wij de gave des Geestes hebben, dat wij toch alleen doen en laten, wat de Hooge Gast, die in ons woont, gaarne wil, dat wij zullen doen of laten, opdat Hij Zijn doel in en met ons bereike, en wij, door vervuld te zijn met Hem, tot rijken zegen zijn voor velen, en tot eer des Heeren.

J. N. V.

V A R I A.

Het Raadsel.

Twee gingen saam den bloemhof rond,
Waar alles schoon en heerlijk stond.

Ze kwamen bij een rozelaar;
Die bloeide prachtig, wonderbaar.

Hij sprak: Hoe schitterend is de kleur,
Och, had deez' roos nu ook maar geur.

Doch zij: Ik mis hier kleur en gloed;
De reuk alleen is lieflijk zoet.

De tuinman stond versteld en dacht:
Wie had dat mogelijk geacht!

Mijn roos, zoo schoon in geur en kleur,
Heet kleurloos nu en zonder geur.

Dat mag begrijpen, wie het kan.
De vrouw is zot, gelijk de man.

Maar straks is het raadsel geen raadsel hem meer,
En had de man kostloos een kostlijke leer:
Kleurblind was de dame, verkouden de heer.

A. J. H.

J. G. VERHOEFF

IN MEMORIAM

Dezer dagen werd te Bodegraven aan den schoot der aarde het stoffelijk overschot toevertrouwd van een man, die niet alleen in zijn omgeving, maar ook daarbuiten een bekende en beminde persoonlijkheid was en wiens naam we hier boven plaatsten. Velen lezers van Timotheüs zal deze naam niet onbekend gebleven zijn en gaarne wil ik een enkel woord wijden aan de nagedachtenis van dezen eenvoudigen Christen.

Was de ontslapene wijd vermaard door geleerdheid, stond hij misschien in de letterkundige of muzikale wereld in de rij der groote kunstenaars, of had hij misschien in politieke kringen de aandacht op zich gevestigd?

Noch het een, noch het ander.

Hoewel hij zijn pen geen rust gelaten heeft tot in den laten avond zijns levens, zoodat wij tot voor korten tijd van zijn hand nog menig stichtelijk artikel aantreffen, toch kunnen we den ontslapen predikant niet rangschikken onder letterkundigen van naam, zooals een Beets, een Hasebroek e. a.

Wat evenwel van de hand van Ds. Verhoeff verscheen, was aantrekkelijk door zijn eenvoud en klaarheid. Van een der eerste en beste scheurkalenders — de „Verhoeff en Gerdes-kalender” — was hij mede de geestelijke vader. Ook verscheen van zijn hand een werk, getiteld: „de Gelijkenissen van onzen Zaligmaker.”

Daarenboven schreef hij geheel belangeloos voor menig Zaterdagavond-nummer van „De Nederlander” hoofd artikelen, die door hun warmen toon en ook door historische nauwkeurigheid menigmaal den lezer troffen. Immer gevoelde men in die schriftbeschouwingen den polsslag van een gezond-Christelijke levensbeschouwing en van een warme liefde tot den Heiland van zondaren, dien de schrijver persoonlijk had leeren kennen als zijn Redder en Zaligmaker. Op tien verschillende plaatsen in ons land heeft hij meer dan een halve eeuw gediend in het Woord en vanaf 1879 heeft hij onvermoeid te Bodegraven, zijn laatste standplaats, gearbeid met de gave hem door God geschonken naar het inzicht, dat hij ontvangen had.

Die hem een enkelen keer ontmoeten mocht, zag op zijn gelaat de blijdschap des geloofs; die hem van nabij kenden merkten de overeenstemming op tusschen zijn wandel en de kinderlijk-blijmoedige belijdenis des geloofs. Men kon hem volgen, gaande van huis tot huis, van het eene krankbed naar het andere, om overal een boodschapper te zijn van het heerlijk evangelie van Christus en Dien gekruist.

In Christus putte hij zijn verborgen kracht. De eeuwige dingen hadden immer de eerste plaats in zijn hart; de geestelijke belangen van kinderen en volwassenen wogen hem zwaarder dan de tijdelijke en maatschappelijke. Hij heeft gewandeld met het oog naar Boven. „Sursum corda,” het hart naar Boven, dit woord moet hem vaak voor den geest gestaan hebben. Zijn verlangen was naar het Vaderhuis. Eenige dagen voor zijn ontslapen, zoo verhaalde mij een vriend, zeide hij met de hand op de borst wijzende: „Ik voel het wel, daar binnen woedt een strijd, de strijd tusschen dood en leven, maar — *het leven zal het winnen.*” Dit laatste woord kenmerkt het leven van den overledene; het is de korte samenvatting van zijn geheele levensbeschouwing. Maar ook is het blijde profetie. Dit woord zal vervuld worden, zoodra de Heere Jezus komt uit den hemel, om al de Zijnen tot Zich te nemen. Dan overwint het leven! De dood wordt verslonden en allen, die door Jezus ontslapen zijn, staan op uit de groeve der vertering en zullen in onverderfelijkheid eeuwig met Jezus leven.

Op die ure wacht ook de ontslapene op zijn laatste slaapstede. Tot zijn nagedachtenis schreef ik deze weinige woorden met de stille bede, dat nog velen, ook van de lezers van „Timotheüs” in hetzelfde kinderlijke geloof ten einde toe zullen wandelen.

J. T.

In spijt van zijn pijn strompelde hij met den luitenant naar de gevangenis, onderzocht, terwijl een soldaat met een groote lantaarn bijlichtte, het gat met de dikke, salpeterachtige muren, en vond niet eens de boeien terug, die den koopman gekluisterd hadden.

„Is er geen andere uitgang dan de deur?” vroeg de koerier, met de scherpe oogen langs de wanden spiedend.

„Neen,” zeide de luitenant, „een andere uitweg is er niet — op mijn woord van eer, ik begrijp het niet!”

„Ik begrijp het des te beter!” hernam de schildwacht; „een weerwolf is het geweest — één van het echte ras!”

„Smijt den vent in dat hok!” zeide de ritmeester met woedende gebaren, „en laat hem daar weerwolven!”

En de dragonder, die den veekoopman had moeten bewaken, werd in het gat gestopt, waaruit de koopman op zoo'n wonderlijke manier was verdwenen.

Maar de ritmeester, die aan geen weerwolven geloofde, liet onmiddellijk alarm blazen, de stadspoorten verzekeren, en den omtrek van de gevangenis afzoeken.

Patrouilles doorkruisten de stad; de hoeken der straten werden door het licht van brandende flambouwen verlicht, terwijl een som van vijftig gouden louis d'or werd uitgelooft voor wie den verraderlijken spion dood of levend kon leveren.

„Jan Pietersen!” zeide een stem.

Pietersen, die niet licht uit zijn evenwicht werd gestooten, stond toch een oogenblik vreemd te kijken, en de lantaarn, waarmede hij de sloppen en stegen ijverig afzocht, hooger houdend, riep hij in de uiterste verbazing:

„Andries Dirksen, hoe kom jij hier?”

„Dat zou ik jou willen vragen!” hernam de jongen; „ik zag je daar straks de poort binnenrijden, en onmiddellijk naar het stadhuis gaan. Ze zeggen, dat gij als koerier door het hoofdkwartier zijt gezonden!”

Pietersen hield de lantaarn weer hooger. Snel als een bliksemstraal schoot een zonderlinge, vreemde gedachte door zijn brein, maar toen hij dat zachte, droomerige, bijna onnoozele gelaat in het volle lantaarnlicht opnam, begon hij weer te twijfelen.

„Daar is een boef ontsnapt,” zeide Andries; „zoekt ge naar hem?”

„Dat is glad genoeg,” hernam Pietersen; „heb je hem niet gezien?”

„Ik weet niet eens, hoe de man er uitziet.”

„Hij droeg de plunje van een veekoopman, en had een baard; nauwelijks van middelbare lengte en tener.”

„Van mijn figuur dus? Ik heb daar straks een dergelijk man gezien: hij sloop gindsch slop in — ben jij daar al geweest?”

„Neen,” zeide Pietersen.

„Laten we daar dan zoeken! het is toch de moeite waard — vijftig goudstukken!”

En ze begonnen met hun beiden het slop af te zoeken, terwijl de duistere hoeken en kanten door de lantaarn werden verlicht. Maar ze hadden de helft van het slop nog niet afgezocht, toen de koerier plotseling uit zijn gebukte houding oprees, en zijn gelaat droeg het stempel van drift en van den scherpsten achterdocht, toen hij eensklaps uitbarstte: „Nu zal je me voor den drommel eerst zeggen, hoe je hier te Naarden, een uithoek van het land, bent terecht gekomen!”

„Ik? Wel ik logeer bij mijn neef den goudsmid; ginds staat zijn woning — op den hoek. Het is dat huis met die hooge luifel!”

Toen zweeg de koerier der Franschen, en ze zetten hun onderzoekstocht voort, om dien geheimzinnigen voortvluchtigen veekoopman te ontdekken.

Alle man was aan het werk; de dragonders, de burgers, zelfs de vrouwen en de kinderen. Drie keeren doorliep de mare met de snelheid van een prairiebrand het stedeke, dat de veekoopman was ontdekt, en drie keeren bleek het een valsch gerucht te zijn. En zij zochten al maar voort: de Franschen in de hoop op de belooning, de burgers in het streven, om hun goeden wil te toonen,

totdat Jan Pietersen plotseling zeide: „Ik geef er den brui van; dat is immers een blind zoeken te midden van den nacht; ik heb den vent niet gezien — kom voort, Andries! naar het Stadhuis!”

Toen ging den jongen een siddering door de ziel; maar hij herkreeg zijn zelfbeheersching, en zeide zoo langs zijn neus heen: „Wat moet ik daar doen?”

„Dat zul je wel hooren!” zeide Pietersen, „en als gij gewillig zijt, dan is er een aardige duit voor jou te verdienen heden nacht!”

Ze klommen de blauwe zerken op van de stoep voor het Stadhuis en twee reusachtige flambouwen wierpen haar rossig licht over den fraaien gevel van het huis met de kernachtige spreuk:

„Is 't leyden, is 't vreugd,
Draegtet, zoo 't God vergt!”

Pietersen klopte aan de burgemeesterskamer aan. En de onvermoeide ritmeester was bezig, op een groot vel Hollandsch papier het verslag der laatste krijgsverrichtingen neer te schrijven, toen de koerier zeide: „Met uw verlof, ritmeester! we zoeken naar den gids, en ik heb hier reeds een uitstekenden gevonden.”

De officier werd niet gaarne gestoord, en de wenkbrouwen optrekkend, zeide hij: „Wat wil je, man?”

„Muiden bezetten!” hernam Jan Pietersen; „als Muiden bezet is, dan is het voornaamste werk geschied.”

„Nog heden nacht?”

„Als 't u blijft, ritmeester!”

Moisel wierp van het papier een snellen doordringenden blik op den gids.

„Draai je om, kerel!”

De jongen bleef onbeweeglijk staan.

„Draai je dan toch om — ik wil je van achter zien!” riep de ritmeester.

„De ritmeester wil, dat ge je omkeert!” vertolkte Pietersen in de Nederlandsche taal, en toen draaide de jongen zich om.

„'t Is van achter net de veekoopman!” zeide de ritmeester; „als twee druppels water! Maar de veekoopman verstond Fransch, en deze jongen niet.”

De officier legde de pen neer, om zijn gedachten te verzamelen.

Toen zeide hij: „'t Is goed; we gaan naar Muiden — op staanden voet. Jij, Hollander, gaat mee; ik zal je streng in 't oog houden, en bij de eerste verdachte handeling schiet ik je neer — heb je mij verstaan?”

„Wat zegt die mijnheer?” vroeg Andries, zich tot den koerier wendend, en deze vertaalde hem de woorden van den bevelhebber.

Dat vooruitzicht scheen echter niet in zijn smaak te vallen, en zich tot den koerier wendend, zeide hij: „Zeg dien mijnheer toch, dat het een duistere nacht is; de lucht is betrokken, er schijnt geen maan, en de mist is nog niet verdwenen.”

Het gaf niets. De ritmeester zeide, dat hij maar goed uit zijn oogen moest kijken, en geen vreemde streken uithalen — dan kwam alles wel terecht. En de toren van Naarden sloeg het middernachtelijk uur, toen de ruitery van ritmeester Moisel, met toortsen gewapend en den bevelhebber aan de spits, de Amsterdamsche poort uittrok, om Muiden te bezetten. (Wordt vervolgd.)

V A R I A.

De Molen.

Den molensteen gelijk is 't hart:
Het wendt in eeuw'ge drijving rond.
't Zij blijdschap, arbeid, hoop of smart,
't Vermaalt ze 't allen stond. —
En mocht er ook niets te malen zijn,
Het maalt toch al voort: zich zelve fijn.

A. J. H.

V A R I A.

Wèl gezeid.

't Was heet; Baas kwam op 't werk, en vond dat Jan,
de knecht,
Zich in de schaduw had ter rust gelegd.
„Wat! wordt je daarvoor" — riep de baas — „betaald?
Je bent niet waard dat 't zonlicht je bestraalt."
„Ja baas," sprak Jan, „dat hebt u wèl gezeid
Dus heb 'k ook me in de schaduw maar geleid."

Tweërlci.

„De heemlen zien zoo droevig, droevig rood:
Wie zegt wat storm en noodweer ze ons voorspellen!"
Toen kwam zoo'n boerenjongskén 't ons vertellen:
„Dat leuft mooi weer; kiek maar dat avondrood!"

Och waren maar meer jongens zóó als hij,
En minder groote menschen zóó als wij!

Waarom?

De leeuw zwerft door zijn woudgebied,
De arend huist op 't steil graniet,
De haai door wijde zeeën vaart,
De slang gaat schuiflend over de aard,
De leeuwrik huft in 't groene gras,
De kikker kwekkert in den plas;
Zoo heeft het schepsel elk zijn deel,
Alleen de mensch vraagt meer, eischt veel.

Op woud en berg, op zee en land,
Op veld en plas legt hij de hand,
En maakt het al tot zijn gebied, —
Alleenlijk 't al voldoet hem niet.

Wat mag daarvan de reden zijn,
Dat hem heel de aard nog is te klein?

't Is wijl ge zijt van Gods geslacht,
O, mensch; 't is wijl u wrocht een Macht,
Die 't wijdre nog dan Ruimte en Tijd
U scheppend heeft in 't hart geleid.
Deez' aard bepaalt uw oogblik niet,
Die in het perkloos eeuw'ge ziet.

Drie.

Pronk, Praal en Pracht —
Neem 't wel in acht —
't Is driemaal P,
Vaak drievoud Wee.

A. J. H.

Herinneringen van mijn reis door Sicilië.

II. Zuidelijk klimaat en Siciliaansche kleeding.

Er zullen niet veel lezers zijn van „Timotheüs," die niet vaak hebben hooren klagen of wellicht zelf klagen over „ons Hollandsch klimaat."

Het kan hier geen twee dagen achtereenvolgens regenen, of elke mevrouw weet aan haar „afternoon-tea"-gasten te vertellen, dat het in ons land bijna niet uit te houden is, en dat haar vriendin groot gelijk heeft om den winter in het Zuiden te gaan doorbrengen.

„Affreus, affreus!" valt dan een koor jammerende

stemmen in. — „Wij hebben heusch een alleraffreust klimaat!" En dan volgt een opsomming van kwalen, die de dames of haar kennissen door gezegd klimaat hebben opgedaan.

De Génestet, die te anderer plaatse toch zegt, dat overal *poëzie* te vinden is, schijnt al even somber gestemd ten opzichte van ons klimaat, en dáárvan de poëtische zijde volstrekt niet te kunnen zien. Toen men zijn gedichten nog las en liefhad, werd zijn „*Boutade*" vaak geciteerd, en ik denk, dat bovengenoemde dame daarin met genot de uiting zou vinden harer gevoelens betreffende den grond, die evenmin op haar verzoek werd „ontwoekerd aan de zee."

„*Ma chère!*" zegt ze, geleund in een gemakkelijk stoeltje bij den haard, terwijl zij een kopje geurige thee drinkt en met den fijn geschoeiden voet in 't mollig vloerkleed speelt. — „*Ma chère!*" als ik niet door de betrekking van mijn man en de opvoeding mijner kinderen aan dit land was gebonden, dan zat ik hier zeker niet. Dan was ik in 't najaar al naar 't „Zuiden" gegaan, en kwam er niet vandaan vóór het hier zomer is."

„Wáár zoudt u den winter willen doorbrengen?" vroeg ik eens aan zulk een ontevreden Hollandsche vrouw.

„O, niet zoo heel ver weg," antwoordde zij, doelende op families, die naar Egypte of Algiers trekken. „Ik zou al tevreden zijn met Italië; dat wil zeggen: Zuid-Italië, Calabrië b.v., of Sicilië."

Vreemd zag zij mij aan, toen ik haar mededeelde, dat zij in Sicilië haar *afternoon-tea*-gasten op een steenen vloer zou moeten ontvangen, en dat in de huizen der Sicilianen alle gemak ontbreekt.

„Maar daar zit men immers niet binnenshuis; daar leeft men buiten onder den eeuwig-blauwen hemel!"

„Ik heb er den hemel niet heel dikwijls blauw gezien, mevrouw! En ik heb bij het onvoldoende haardvuur dikwijls gerild van koude," antwoordde ik.

Nieuwsgierig werd ik aangestaan, en op verzoek der aanwezigen, verhaalde ik van een overwintering op Sicilië.

Ik had mijn vriendin mijn komst aangekondigd, zeide ik, doch het was onmogelijk, mij aan den vastgestelden datum te houden.

Toen ik n.l. te Rome was, sneeuwde het zóó hard, dat ik naar het „*zonnige Zuiden*" verlangde, maar de trein, die mij Zuidwaarts zou brengen, voerde mij nog meer kou, nog meer sneeuw tegemoet, en eindelijk bleef hij in de sneeuwmassa steken.

Bij *Monte Casino*, tusschen Rome en Napels, werd ons aangezegd, dat wij niet verder konden, en dus dáár blijven of naar Rome terugkeeren moesten. Deze gril van het hooggeroemd Italiaansch klimaat was voor ons slechts een lastig en kostbaar oponthoud zonder ernstige gevolgen, maar de talrijke Amerikanen, Engelschen, Russen en Duitschers, die te Napels hun reeds afgehuurde plaatsen moesten innemen op de booten, die hen naar Afrika en Azië zouden brengen, zochten de sterkste scheldwoorden bij elkaar, om, in een allervermakelijkst veeltalig scheld-concert, hun verontwaardiging te luchten over het Italiaansch klimaat en de Italiaansche spoor-administratie. Daar was De Génestets „*boutade*" niets bij.

Sneeuw in Italië; sneeuw, zóó dik, dat een heele trein er in blijft steken, dat was voor ons wel een groote misrekening, maar... wij troosten ons met de verwachting van den *eeuwigen zomer* op Sicilië. Hoe werden wij ook dáár teleurgesteld!...

Op de veerboot, die onzen trein van St. Giovanni (bij Reggio) naar Messina bracht, en die, wegens de sterk bevoegen zee, zóó hevig schommelde, dat wij den trein verlaten moesten, konden wij nauwelijks staan door den hevigen regen, en de open rijtuigen, die ons aan wal opwachten, waren voorzien van groote zeilen, die tot over ons hoofd heen werden gespannen, om ons en onze bagage eenigszins droog te houden. En toen, van Messina landwaarts in, was 'tal regen, stort- en plasregens, wat ons wachtte.

hun kaart, welke blijkbaar ook een derde tot reisbiljet strekt. Weemoedig ziet de dienstdoende conducteur het drietal na.

De derde is een heer van middelbare grootte, op reeds gevorderden leeftijd. De stijf gestreken grijze knevel bij korten baard geeft iets vastberadens aan het wit-marmeren gelaat. Dat gelaat staat somber, ziende zonder te zien. Droomerig werpt het den blik meer achterwaarts dan vooruit, naar binnen, naar het verledene.

Want die net gekleede man, wiens voorkomen den man van stand, den patriciër, den edelman verraadt, is een misdadiger, is een gevangene. Kiesch-beleefd heeft de eene dienaar der wet zich op den achtergrond gehouden, en de andere voldoet nauwelijks voldoende aan zijn plicht om vlak naast het slachtoffer te blijven om de aandacht van het nieuwsgierige publiek te ontwijken.

Beiden zwijgen.

Wie is die eenmaal rijke, die nu alles, zelfs zijn vrijheid mist?

Laat mij u antwoorden. Die man genoot nog niet lang geleden de gulden vrijheid aan de zijde zijner echtgenoot te midden der vreugde van het rijkelui'sleven in hoogere kringen, genietende al de onderscheidingen van de aanzienlijke standen. Gezien en ontzien, geacht en geëerd had hij aller vertrouwen en meende men de grootste geldsommen zeker onder zijn accuraat trouw beheer. Maar de duivel van hebzucht, de nooit rustende sater der onvoldaanheid, heeft dezen reeds oude van dagen aangegrepen, de vampyr van „het nooit genoeg" omslingende hem met een snoer van dobbelsteenen en speelkaarten. En zijn slachtoffers vielen, en hij viel over hen, voorgoed, voor altijd; want zijn val was groot, te grooter omdat hij zoo hoog stond.

Straks werd hij binnengeleid in de nauwe cel, vervangende alle schittering en paleis-gedoe in de moderne salons van de villa's en stadshuizen der hedendaagsche aristocratie.

En nu voor eenige uren is de gevangenis van dezen edelman-misdadiger door speciaal verlof van den Minister van Justitie ontsloten. En nu wandelt hij daar voor mij uit op het Perron van het spoorwegstation te N.

Wat dan? Om één uur kwam hij hier, thans is het twee uur later. En in die twee uren heeft hij den zwaren gang gemaakt naar de provincie-stad, waar zijn gade in eenvoud, in eenzaamheid en vergetenheid is gaan wonen. Voor 't laatst kwam hij haar zien, neen, *haar* niet, wel het stoffelijk overschot. Zij is eindelijk bezweken. De drukkende last werd haar te zwaar en het lichaam stortte in. Dit bericht bereikte ook de binnenste cel der gevangenis te Sch. En *hij* kwam om haar onder zuchten en tranen een laatste „vaarwel" toe te roepen. Is het wonder, dat het oog strak staat en als van wanhoop spreekt?

Eenmaal was alles schoon en heerlijk. Alles, wat de wereld bieden kon, werd met volle teugen genoten. Het leven was versierd met de franje der ijdelheid, met de ijskristallen van den roem, die schitterden in de stralen van de voorspoed; en velen bewonderden schoonheid en tijdelijke pracht.

En toen bogen de takken onder den zwaren last en knakten af, en zelfs de oude stam verloor z'n kruin, — en de boom stond daar in nachtelijken donkeren mist.

Daar wandelt hij nog eenige oogenblikken als in het land der vrijheid. Straks wordt een vochtig-vuile derde klas coupé voor hem open geworpen. En de reis gaat weer voort tot naar, tot in den kerker.

Wat moet er omgaan in de ziel van dezen arme?

Een ruwe kwant scheldt mijn medelijden voor sentimenta-liteit, en ik antwoord hem: „Die meent te staan, zie toe, dat hij niet valle."

Nog één sombere blik van den ongelukkigen gevangene over de stad, waar nu het lijk zijner eens met hem van het leven genietende gade rust, en de trein rijdt voort, den mist in.

O zonde, wat zijt gij wreed, wat zijt gij vreeselijk!

Bereike u, arme gevangene, in uw kerker het heerlijk Evangelie van Jezus Christus, dat waarlijk vrij maakt!

L. K.

VARIA.

Tweeërlei logica.

Een klopte bij het dolhuis aan

En vroeg hem daar een plaatsje af te staan.

„Loop heen man! Ben je gek?" riep grimmig de portier.

„Ja zeker," sprak de man, „waarom kom 'k anders hier?"

LETTEREN EN TAAL.

VRAGENBUS.

Aangename ervaringen. — Geneigd. — Vergeving. — Klankverandering. — Mof. — Eitgroen. — Etmaal. — Achterbaks. — Scharen. — Gade. — Tijloos.

Aangename ervaringen deed ik dezer dagen op.

Het bleek mij namelijk uit verschillende brieven, hoe de arbeid, aan „Letteren en Taal" besteed, de antwoorden op enkele vragen, enz., geen ijdel werk zijn, maar door velen worden op prijs gesteld, en men ook inziet waar het om gaat in den strijd voor de zuiverheid onzer taal en tegen haar verbastering. Er is op dit gebied zooveel, dat ontmoedigt, ook, helaas! binnen onze Christelijke kringen, dat elk teeken, hetwelk op een keer ten goede wijst, op hoogen prijs dient gesteld.

Vermakelijk, als 't niet treurig was, is wat een hooggeacht lezer ons mededeelt omtrent het gebrek aan taalgevoel, en begrip van goede uitdrukking. Dan vervolgt hij:

„Uw strijd heeft geheel mijn hart. Als ge b.v. een zin leest als dezen: „Zooveel is in elk geval zeker, dat op het Congres een beslist democratische stemming merkbaar was, dat ook velen van een inlandsche aristocratie den slagboom wilden doen wegvallen, welken de adat tusschen hen en het volk heeft in 't leven geroepen, en, het zij er voor mijne persoonlijke rekening bijgevoegd, welke ons bestuurstelsel heeft gehandhaafd," en ge leest dat dan in een lezing van een Mr., (orgaan der Ned. Zend. Vereen. Juni 1.1. blz. 125) dan bemerkt ge eenigszins, hoever 't reeds met de verbastering onzer taal gekomen is. 'k Heb mijn studeerende jeugd dien zin eens voorgelegd, om ze te zuiveren en in behoorlijk Nederlandsch om te zetten. En toen kwam 't woord „opheffen" (tot hun verwoering eenigszins; want nu zouden ze 't haast nooit meer gebruiken) goed te pas."

En ten slotte zegt hij terecht: „Zooveel mogelijk onze taal logisch zuiver te maken is, naar mijn innige overtuiging, meer dan een aardigheid, meer dan een stokpaardje, maar bepaald van nationaal belang."

Juist zoo; mochten allen het inzien!

Twee vragen van Mr. E. A. F. Th. te D. H., die bijeen kunnen gevoegd:

Is het mogelijk duidelijk aan te wijzen, zoodat vergissen bijna onmogelijk is, wanneer men behoort te zeggen „geneigd" en wanneer *genegen*? In sommige gevallen is het wel duidelijk aangegeven. Men zegt b.v.: Ik ben dien man, die vrouw *genegen*, en hij is *geneigd* tot allerlei kwaad. De substantieven „genegenheid" en „geneigdheid" staan daarmee natuurlijk in verband. Kan men b.v. beide zeggen: „De geneigdheid des harten en de genegenheid des harten gaat uit naar den Heer?" —

Een dergelijke vraag omtrent de woorden; „vergeving" en „vergiffenis." In den Bijbel wordt, naar ik meen, door elkaar gesproken van „vergeving" en „vergiffenis" van zonden. Misschien bestaat er geen verschil.

Antw. — Oorspronkelijk zijn „geneigd" en „genegen" niet alleen twee vormen van eenzelfde stamwoord, maar ook van *gelijke beteekenis*. (De onderscheidingen, die de taalboeken maken, zijn van later dagteekening.)

De Statenbijbel zegt zoowel „geneigd tot alle kwaad" als „genegen tot den wijn," en ook nu nog zeggen we: hij is daartoe niet „geneigd" of „genegen."

Allengs echter is er door het verloop der taal ook zeker verschil ontstaan, waarvan dusver het gevolg is, dat men „genegen" altijd gebruiken kan waar „geneigd" ook goed is, maar niet omgekeerd.

„Geneigd" laat zich namelijk in onze huidige taal alleen